

Հրատարակութիւն Ամերիկանալոց Արեւելեան Թեմի Ազգային Առաջնորդարանի A Publication of the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America Volume VI, Nos. 2-5 Summer, 1983

Large, Enthusiastic Crowds Greet Catholicos Karekin II On First Pontifical Visit to Eastern United States & Canada

Unity, Commitment, Harmony, and Renewal Emerge as Major Themes

As the triumphant Pontifical visit of His Holiness Karekin II comes to a close, reports from our communities are all variations of the same glorious theme: large crowds, total enthusiastic involvement of the youth, and vibrations of renewal and commitment reverberate across the land.

Within the Armenian communities His Holiness placed great emphasis on his encounters with the youth. In each community he repeatedly said that they were the ones entrusted with the task to continue, and admonished them not to stay in the sidelines of life, but to be in the very center of it.

In speaking to the young people about the preservation of the Armenian nation he emphasized that "Preservation is not possible by keeping it as it has been and is. Preservation in a creative sense means bringing new stimulus, new vitality, giving new impetus to something you have inherited. We are a nation to live on, to continue, not merely to conserve."

Advising them to always search for the truth he said, "I always believe what Jesus Christ Himself told us. He didn't say, 'this is the truth,' He said, 'I am the truth, I am the way, I am the light.' In other words, whatever value, whatever principle, whatever truth we look for in life, we have to give it expression in concrete actions. Otherwise, truth, value, principle, become notions in the air and life goes on. Therefore, we have to find a new way of looking at the basic truth in life. . Whatever you study in your courses in the university or in the college, you may discover many truths in life all about the subjects that you are studying but the real truth in life can only be manifested through the sense of personal engagement, personal experience and commitment."

Focusing on the Armenian-American experience he told the young adults, "I don't know American history you do, but what I know of American history, this America has become a great nation through such figures that today's American consciousness recognizes as founding fathers. I hope some time one of you will be able to do a study—one that I had hoped to do, but did not have the time. Go through the speeches of Jefferson, Lincoln, Washington, Adams, and others and see what ideals they have framed as the way of American life and look into your own history and take the books of Yeghishe, and by Moses Khorenatzi and others, particularly the writers of the Fifth Century, in which our nation took its shape as a Christian nation. You will find that there are so many coincidences and similarities between the Armenian vision and principles of life and the American experience of life... I consider the Armenian American youth to be privileged, and thanks to God they are. We don't have anything to be shameful about, that privileged position should be used to spread the positive values of Mankind. Have faith always; faith is the motivation for action and commitment towards the betterment of society."

White House photo by Bill FitzPatrick

WHITE HOUSE GUEST: His Holiness Karekin II paid a courtesy visit to President Ronald Reagan on June 16, 1983. Speaking in the name of all Armenians affiliated with the See of Cilicia, His Holiness commended President Reagan for his high regard and affection for the Armenian people. His Holiness also expressed his deep gratitude for the stand taken by the Reagan Administration in support of the unification of Lebanon. President Reagan assured His Holiness that his administration would do its best for the people of Lebanon. The President also added that Armenians have always held a special place in his heart ever since the days of his governorship of the State of California. He said that he had been happy to have Governor George Deukmejian serve in his administration as Attorney General of California and who is now Governor of California. At the conclusion of the visit His Holiness bestowed the order of the Grand Cross of Cilicia upon President Reagan. Accompanying His Holiness were Archbishop Mesrob Ashjian, Col. Harry Sachaklian, a member of the National Steering Committee; Congressman Chip Pashayan and Mr. Edward Derwinski from the State Department.

PRELATE ELEVATED TO RANK OF ARCHBISHOP

During the services at St. Bartholomew's a Pontifical Encyclical was presented bestowing upon our Prelate the title and rank of Archbishop. The encyclical praised Bishop Ashjian's leadership qualities and his "productive programs and broad initiatives, the fruits of which are continuously enjoyed by our beloved flock of the Eastern Prelacy of America." (The full text of the encyclical in Armenian is on page 8). In the photo below Archbishop Ashjian is flanked by Dr. and Mrs. Raffi Hovannesian who donated the Encolpion which was presented to Archbishop Ashjian during the banquet at the Waldorf-Astoria. Catholicos Karekin II presented the golden, jeweled insignia to Archbishop Ashjian with the admonition, "I now chain you with greater duties." Also shown in the photo are Mr. Harout Beshlian (right) from the western Prelacy and Mr. Zohrab Tazian (left) of Fort Wayne, Ind..

Government and Church Leaders Greet and Honor His Holiness

PHOTOS ON PAGE 11

Karekin II's visit has had a positive impact on all of our communities, but the ramifications of this visit go far beyond the Armenian community, for wherever he has visited His Holiness has met with and been hosted by the highest levels of government and church leaders.

In Washington, D.C., His Holiness met with President Reagan, opened the Congressional Session with a prayer, and was hosted with a congressional luncheon attended by more than fifty Congressmen. (See page 5 for details of the Washington visit).

Within hours of his arrival to the United States, His Holiness paid a courtesy call to the Secretary-General of the United Nations, Mr. Javier Perez de Cuellar. His Holiness and the Secretary-General discussed the Middle East situation and Lebanon. The Catholicos also informed the Secretary-General about the worldwide revival of the Armenian church.

In New York His Holiness met with Mayor Edward Koch. Both being outgoing and gregarious, within moments there was an exchange of ideas, particularly about America's rich ethnic heritage. His Holiness noted that the Armenian community in the U.S. is integrated in the "American way of life, but that does not mean that we cannot keep our consciousness of belonging to a cultural ethnic heritage 3,000 years old." Koch replied that within his own observations, "What is remarkable about the United (Continued on page 10)

Վենափառին Խօսբը

Վենափառ Հայրապետի ուղեւորութեան ընթացքին, յատուկ կարգադրութեամբ մը, իր շբախումբին մաս կը կազմէին Ազգային Վարչութեան եւ Ընդունելութեան Կեդրոնական Յանձնախումբի ներկայացուցիչները՝ որոնք նաշկերույթներու ընթացքին խօսք ալ առին յանախ՝ եւ ներկայացուցին Առաջնորդարանի եւ աոճասարակ մեր ժողովուրդի ձայնը եւ գնահատանքը։ Այս գծով, Թորոնթոյի Ս. Աստուածածին համայնքի կազմակերպած ճաշկերոյթին ընթացքին խօսք առաւ Ազգային Վարչութեան Ատենապետ Պր. Օննիկ Մարաշեան, որ հետեւեալ կարճ եւ ուրուագծային նօթերով, յաջողեցաւ տալ մեր ժողովուրդին գնահատանքը՝ Վեհափառի կատարած սբանչելի գործին եւ թողուցած մնայուն արդիւնքին մասին։ Ստորեւ՝ այդ

եւ Գործը

Աշտասիկ գրենէ երկու ամիս կրայ։
Վեշափառ Հայրապետը կր գտնուի Նոր
Աչխարհի այս ընդարձակ Թեմին մէջ։ Այս
երկու ամսուան մէջ ան ոչ միայն արդարացուց այն րոլոր ակնկալունիւններ
Ազգային Վարչունիւնը երբ հրաւիրեցին
Ազգային Վարչունիւնը երբ հրաւիրեցին
Ազգային Վարչունիայի արաջնորդը ու
Ազգային Վարչունիայի անաջնորդը այդարացուց այն բոլոր ակնկալունիւններ
դրեր իր հովուսակետական առաջին այդերունիւնը չնորհեկու մեր Թեմին՝ այլ

Կասկած ալ չունկինք արդէն որ ՝Վեհափառ Հայրապետը իր հոգեչունչ խօսքերով, իր վարակիչ եռանդով, իր խրախուսիչ մարտահրասկրով պիտի ոգեւորկը ու խնանկը սփիւռքի այս

2ար - էջ 9

A Timely Visit

When is the right time for a leader to visit his people? The answer to that question is obviously "anytime!"

Not only should a leader visit and take part in a dialogue with his followers anytime, but it should be done with regularity. The time is long passed when a leader can sit within the walls of his residence and pretend to understand the problems facing his people in the far corners of the world.

Being a leader with unusual ability, deep commitment and a total understanding of the human condition, Karekin II has just completed a magnificently successful tour of the communities within the Eastern Prelacy of the United States and Canada. Wherever he went he made it abundantly clear that the See of Cilicia is not just a group of concrete buildings in Lebanon. It is people. And the mission of the leaders, as envisioned by His Holiness is to tend to the needs of the

We are fortunate to have Karekin II at the helm of the Cilician See, for he—a member of a new generation of leaders—understands the importance of communication and true dialogue. He has often said, "I don't always want to talk to the people. I want them to talk to me. I have to know what is in their hearts and their minds"

As we were preparing this special issue of OUTREACH we could not help notice that a word used very often in describing His Holiness is "charisma." Charisma is a Greek word, and in its original sense, as used in the New Testament, described someone with special spiritual gifts and abilities. Today the word is used to identify any leader who has a dynamic personality capable of influencing his followers.

It seems to us that the word charisma is not enough to describe His Holiness. His leadership qualities go far beyond personality and the ability to temporarily magnetize an audience. He has become such a magnificent communicator with such a deep sense of honesty and competence that he has developed into a true leader, not just a good speaker. He is always ahead of his followers, but not too far ahead, so that even as he can see what is ahead, his followers are always within his view.

His Holiness has already visited Syria, Cyprus, the Western U.S. Prelacy, and now his tour of the Eastern Prelacy is complete. From each place he has taken back with him a vivid understanding of local circumstances which only a

personal visit can bring.

During our informal discussions with some of the young people who came into contact with His Holiness in New York two comments stand out and we share them with our readers. One said, "I've never felt so at ease with anyone, as I did with Vehapar. I could ask him anything and he would answer directly, in simple words and without hesitation." Another simply, but poignantly, said, "He was here for such a short time. But he made a big difference for me."

OUTREACH

Archbishop Mesrob Ashjian Prelate

> Iris Papazian Editor

OUTREACH (USPS 426-490) is published monthly by the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America, 138 East 39th Street, New York, New York 10016, (212) 689-7810. Unsolicited manuscripts will be considered for publication; please include a stamped, self-addressed return envelope. We reserve the right to edit articles in order to conform to space limitations. Signed articles do not necessarily reflect the policy of the Armenian Apostolic Church of America. Send all correspondence to the above address to the attention of the editor. Printed in the United States of America. Second class postage paid at New York, New York 10016.

New York-New Jersey Events Usher in

With his sharp intellect, his keen sense of humor, and his deep compassion for humanity, Karekin II instantly captured the hearts and minds of the thousands of people who came to see him. Young and old, Armenian and non-Armenian, all sensed that here is a church leader who is unique and special.

Arriving in New York on the evening of June 2, His Holiness began an itinerary which brought him into contact with people of all walks of life, international and national leaders, church leaders of all faiths. His five-day stay in New York, being both an international and national center, was filled with a rich variety of activities and meetings. We offer here just some of the highlights of that visit.

The traditional blessing of bread and salt took place upon arrival in each community.

Within hours of his arrival, His Holiness paid a courtesy call to Secretary-General of the United Nations, Mr. Javier Perez de Cuellar. His Holiness and the Secretary-General conferred for half-an-hour during which time they discussed the Middle East situation, Lebanon, and the world-wide revival of the Armenian church.

Edward Koch, New York's popular Mayor, and His Holiness exchanged notes about being ethnic in America. Mayor Koch noted that "without understanding your own ancestry and cultural traditions, you are nothing." After an exchange of gifts the Mayor said he hoped he could visit the Cathedral in Antelias someday.

Young and old came to JFK Airport to welcome Karekin II to the United States, Thursday, June 2. From the airport the motorcade travelled to St. Illuminator's Cathedral where Hrashapar Services took place followed by a reception.

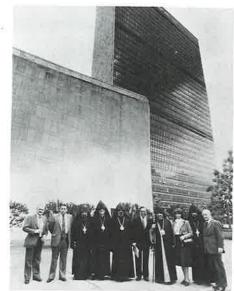
Արաբական Լիկայի ՄԱԿ-ի Մօտ Դեսպան Ն. Վ. Գլովիս Մաքսուտի Ճաշկերոյթը Ի Պատիւ Վենափառ Հօր

Չորեբչարնի, 8 Յունիսի կկսօրին, Արաբական Լիկայի ՄԱԿ-ի մօտ դեսպան Ն. վ. Գլովիս Մաբսուտ չբեղ ձաչկերոյթ մը տուաւ ՄԱԿ-ի ճաչարանին մէջ ի պատիւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կա-

Ճաչկերոյթին ներկայ էին ՄԱԿ-ի Ընդհ․ Քարտուղար Ն.Վ․ Տէ Քուէլարի **հերկայացուցիչը եւ Մալիի դեսպան Ն.Վ.** Լուի Բասջալ Նիկր, Արար Լիկայի ներ-կայացուցիչ եւ իրենց դեսպան՝ Գաթարի ներկայացուցիչ Ն.Վ. Ճասիմ Ճամալ, Ցունաստանի Դեսպանը՝ Ն.Վ. ՄիՀալիս Տունքաս, Կիպրոսի դեսպան՝ Գոնսքանթին Մուչաթաս, Սուրիոյ Դեսպան Ն.Վ. Տիա Ալ Ֆաթթալ, Լիբանանի Նիւ Եորջի հիւպատոս Ն.Վ. Սամիրա Էլ Տահեր, Քուէլթի դեսպան Ն.Վ. Մուհամմէտ Ապու էլ Հասան, Հիւսիսային Եմենի դեսպան Ն. վ. Մուհամմէտ Ֆաթթալ, Անտիոքի Օրթոտոքս Մետրապոլիտ Ֆիլիբ Սալիպա եւ իր օգնականը՝ Անթուն Խուրի Եպիսկոպոս, Նիր Իսթ Ֆաունագյլընի նախագահ Վեր. Ճան Սաթերն եւ Փոխ Ատենապետ Ճէջ Սանտրրլանտ, Հարաւային Լիբանանի Նահանգապետ Պր. Հալիմ Ֆայատ, Նիւ Եորբի քաղաքապետարանէն Գամիչընըը Կիլիըն Մ. Սօրէնսըն, Ամերիկայի Եկեղեցիներու Խոր-Հուրդի Միջին Արեւելքի Բաժնի Վարիչ Եր. Բիչրրտ Պաթվրր եւ բազմաթիւ այլ դիւանագէտներ ՄԱԿ-էն եւ Արաբական Լիկայէն, ինչպէս նաեւ Վեհափառ կա-Թողիկոսի չքախումբը։

Ճաչկերոյթը անցաւ սիրալիր եւ բարեկամական մինոլորտի մէջ։ Ճաշի աւարտին Պը․ Մաքսուտ չերմ խօսքերով ներկայացուց Վեհափառ կախողիկոսը անոր մէջ ողջունելով ոչ միայն Հոգեւորականը, սրտի մարդը, այլ նաեւ Միութեան եւ Համերաչխութեան ազնուագոյն *յատկանիչները տարրացնող անձ*– նաւորութերւնը։ Մէկը՝ որ Լիբանանի տագնապի ընթացջին ունեցաւ բուժիչ եւ Հաչտարար ղեր, եւ գերազանցօրէն օգտակար Հանդիսացաւ իր ժողովուրդին եւ մարդկութեան։

Իր պատասխանին մէջ, Վեհափառ Հայրապետը չեչտեց Թէ Հայ Ժողովուրդը, աշխարհի մէջ տարտղնած, ուր որ գացած է՝ միայն չինել գիտցած է եւ ուր որ զացած է՝ գիտցած է դարերէն բազած իր վերաչինութեան կամբը արտայայտել չօչափելի արդիւնքներով։ Ցիչեց ցեղասպանունիւնը եւ անոր ձախողունիւնը եւ ըսաւ որ արաբական երկիրներու մէջ սկսանը առաջին անգամ մեր վերելքը եւ յետոյ՝ ինչպէս Ամերիկայի մէջ վերաչինութեան չարժումը նոր թափ առաւ։ Մենք չատ տառապանը տեսած ժողովուրդ ենք, բայց տառապանքէն չենք ընկնուած։ Ընդհակառակն, գիտցած ենք տառապան-

At a luncheon hosted by Mr. Clovis Maksoud, Arab League Observer at the United Nations, Maksoud called His Holiness "a healer of wounds" and went on to praise the Catholicos' "catalyst role among Armenians," and his stand on unity of cultures. Shown, left to right, Mr. Onnic Marashian, Mr. Zaven Andrikian, Rev. Vahan Berberian, Archbishop Sempat Lapajian, Archbishop Mesrob Ashjian, His Excellency Clovis Maksoud, His Holiness Karekin II, the Honorable Samira El Daher, Very Rev. Arshavir Kapoujian and Mr. Levon Keshishian.

ջէն նոր ոյժ ջաղել տառապանջին յաղթելու համար։ Մենք, ըսաւ Վեհափառը, վստահ ենք որ աշխարհի պետութիւնները պիտի դիտնան այս ծառայութիւնը արժեւորել Հայ ժողովուրդի իրաւունքներուն Հանդէպ ցոյց տալով նախանձախնդրութիւն։ Խօսեցաւ նաեւ Լիբանանի կացութեան մասին, եւ յայտնեց Հայ համայնքի դրական կեցուածքը անոր ամբողջականութեան պաՀպանումին Համար։ Ցայտնեց Թէ ուրախ էր, տեսնելով որ Լիբանանը բաղկացնող Հա-մայնջները սկսած են առաւել եւս գործնապէս չեչտել կարեւորութիւնը ազգութեան միութեան եւ թէ Հայ ժոմովունմե ին դրա արխախա ին այո *կեցուածքին մէ*ջ։

Իր խօսքի աւարտին՝ ՎեՀափառ Հայրապետը յայտնեց որ արաբական պետուխիւնները հասարակաց հիմնական ընելիք մը ունին որ իրական երեսներով կ՝արտայայտէ նախ՝ ներքին զգացումը իրենց միութեան, եւ, երկրորդ, աշխար-Հին դիմաց արաբական դատին ազդու ներկայացումը Հաղորդակցութեան մի-ջոցներու լայն եւ խելացի օգտագործումով եւ պետական ու դիւանագիտական բոլոր մանրամասնութիւններով։

His Excellency Kesrouan Labaki, Lebanese Ambassador to the United Nations gave a luncheon in honor of Karekin II at the his residence. During the luncheon His Holiness presented the Ambassador with the Medal of Cilicia. Shown, left to right, are: Bishop Yeprem Tabakian, Bishop Antoun Khoury, Archbishop Mesrob Ashjian, Archbishop Iakovos, The Catholicos, the Ambassador, Monsignor Zayek and Archbishop Sempad Lapajian.

First Pontifical Visit with Style and Innovation

Two thousand people filled St. Bartholomew's Church to witness the first Divine Liturgy celebrated by Catholicos Karekin II following his arrival to the United States. The Pontifical Canopy was held by the Messrs. Vartan Gregorian, Moushegh Haratunian, Vahakn Hovnanian, and Sarkis Teshoian.

'Breathtakingly Beautiful' Liturgy Celebrated at St. Bartholomew's; More than 2,000 Participants

"Breathtakingly beautiful," "I'm so glad I came," "Magnificent," were just some of the comments that could be overheard at the conclusion of the Pontifical Divine Liturgy at St. Bartholomew's Church on Park Avenue.

Clergymen from the area's Prelacy churches participated in the Mass. The choir, under the directorship of Mr. Armen Babamian, was a combined group from the area's three Armenian churches and their beautiful rendition of the Liturgy was just another reason to make this a memorable church service.

For most Armenians the visit to the metropolitan area will be best remembered for the powerful and inspiring sermon delivered by Karekin II. So much enthusiasm and emotion was generated by His Holiness' powerful delivery of his message that at one point the audience stood and applauded. To everyone's memory it was the first time that a sermon elicited such a spontaneous reaction. His Holiness stressed the oneness of the Armenian church, and told the two thousand people attending to feel at home in any Armenian church. "Attend any Armenian church, support any Armenian church. We are one. We have always been one. We will always be one."

The following is the text of His Holiness'

sermon:

ՑԱՆՈՒՆ ՀՕՐԵՒ ՈՐԴՒՈՑ ԵՒ ՀՈԳՒՈՑՆ ՍՐԲՈՑ ԱՄԷՆ։

«ԵԿԱՅՔ ԾԻՆԵՍՑՈՒՔ ՍՈՒՐԲ ԶԽՈՐԱՆՆ ԼՈՒՍՈՅ ՔԱՆԶԻ Ի ՍՄԱ ԾԱԳԵԱՅ ՄԵԶ ԼՈՅՍ Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱԾԽԱՐՀԻ:»

Այս բառերէն աւելի գեղեցիկ բառեր չէի կրնար գտնել այսօր արտայայտելու Համար, ձեզի փոխանցելու համար խորհուրդը այսօրուան տօնին՝ եւ իմաստը Մեր Հայրապետական անդրանիկ այցելուժեան։

Այսօր ոգեկոչումն է այն բացառիկ, աննախընթաց եւ դեղեցկագոյն օրուան Հայրը՝ Ս. Գրիդոր Լուսաւորիչ դուրս եկաւ խոր Վիրապեն եւ իր աչքերուն մեջ ասաստագայիր աբոիլեն աանմութնատ որուն համաձայն Աստուածորդին՝ Քրիսաոս Ինթը իջաւ Հայաստան եւ ոսկի ուռնակը ձեռին, բախեց գետինը Հայաստանի եւ ցոյց տուաւ այն տեղը ուր Հայոց Հեթանոսական կրօնքին կեղրոնն էր եւ ուր պէտք էր դրուէր հիմնաքարը Հայոց նոր կրօնքին։ Այնտեղ պիտի հիմնուէր առաջին եկեղեցին։ Գրիգոր Լուսաւորչի երկինքեն հոսող ու երկինքով պայծառագրուած այդ տեսիլբին մէջէն «Էջ Միածին», իջա՛ւ Միածինը, եւ Հայաստանը երկինքի վերածեց ինչպէս կ՝ըսէ չարականագիրը «Քանզի այսօր երկիրս երկինք եղեւ։» Այսօր երկիրը Աստուածային Հաւատքով ներթափանցուած դադրեցաւ Հող ըլլալէ. եղաւ Հոգեխափանց այն ուժը ուրկէ Հայուխիւնը աուսու Քրիստոսի հաւտաթը իր հայրերու ישובעול:

սչուլ . Սիրելինե՛ր ,

Այսօր Հայաստանեայց բոլոր եկեղե–

ցիներուն մէջ կր տօնուի այս բացառիկ օրուան յիչատակը, եւ ես փառք կուտամ Աստուծոյ որ Մեր անդրանիկ Հովուապետական այցելուժիւնը Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմին՝ այսպէս զուգադիպեցաւ այդ գեղեցիկ օրուան եւ իր իմաստը կարծէջ այդ օրէն ստացաւ աւելի գեղեցկունիւն։

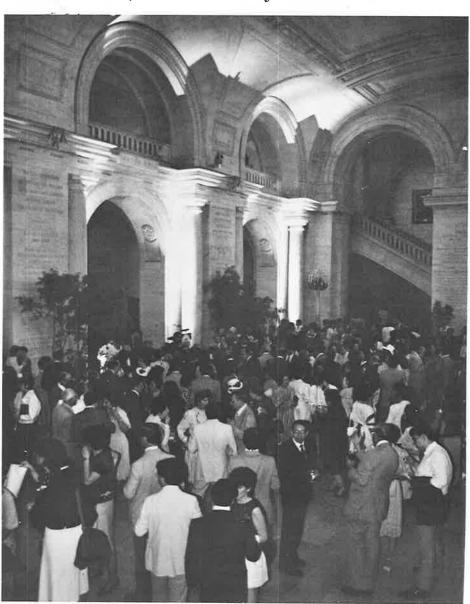
Շարականագիր բանաստեղծը հետեւաբար մեզ կը հրաւիրէ այսօր ըսելով. «եկա՛յջ չինեսցուջ Սուրբ զԽորանն լուսոյ» - եկէջ ուրեմն, չինենջ լոյսի Խորանը, որովհետեւ այնտեղ, այդ խորանին մէջ, ծագեցաւ մեզի համար լոյսը ի Հայաստան աշխարհի։

Եկէ՛ք ուրեմն, Հաւատացեալներ, եկէջ արորս միասին, ուր ալ ըլլանք, Հայաստանի հոգիովը հայեր ըլլանք, մեր քրիստոնէացած երկրովը ու քրիստոնէախօս հայուժեամբը, ուր ալ ըլլանք, մի՛չտ չինենք լոյսի խորանը, որովհետեւ այնտեղէն պիտի ծագի մեր լոյսը ուր ալ

Հովուսանտական այս անդրանիկ այցելուժեան առիթով մեր օրուան իօսքին
անցնելէ առաջ պարտք կր զգամբ ողջոյնի եւ ամենախոր սիրոյ մեր բառերը
ուղղել ձեր բոլորին, այս Թեմի թոլոր
զասակներուն, Առաջնորդ Սրբազանին,
հոգեւորական դասուն, Ազգային ժողովականուժեան, բոլոր կրժական, մշակուժային, բարեսիրական, ազգային,
երիտասարդական կազմակերպուժիւններուն եւ հաստատուժիւններուն եւ
մանաւանդ Ձեզ բոլորիդ, ժողովուրդ
Հայոց, որմէ կուգանք մենք եւ որուն
կ՝երժանք Աստուծոյ երժալու մեր համ-

Կ՝ողջունննք մեր ժողովուրդը ամրողջ Թեմի սահմաններուն մէջ, նիւ եորջէն մինչեւ Մոնթրէալ, Գանատա եւ ամրողջ տարածջին այս Թեմին, Ուաչինկթրնեն, Ֆիլատելֆիայէն մինչեւ Շիջանօ հոն ուր զաւակներ կան մեր հոգեւոր խնամջին տակ՝ Թող այս պահուն Աստուծոյ առջեւ զգան իրենք զիրենք աղօթքի այն ապրումին մէջ որով այսօր մենք երջանկացանք այս խորանին վրայ մեր ժողովուրդին ծոցին մէջ կարենալ աղօթելենուս համար։

New York Public Library's Elegant Astor Hall is Site of Cocktail Reception in Honor of Catholicos Karekin II

One of America's greatest cultural treasures and one of the most important research centers in the world—The New York Public Library—was the setting for a cocktail-reception party following the Divine Liturgy at St. Bartholomews Church. Attended by Armenians and non-Armenians from a wide area of the eastern coast, the extravagant Astor Hall—with its imposing stairways leading to 88 miles of book shelves, holding six million books—was the perfect setting to honor a man whose life has been devoted first to God and second to books and scholarship. Vartan Gregorian, President and Chief Executive Officer of the Public Library welcomed everyone to the library on behalf of the library's board of trustees, the Staff, Cardinal Terrence Cooke, vice-chairman of the board. "Vehapar is a scholar," Dr. Gregorian said, "therefore the library is a fitting place to honor him. This library, as one of the major libraries of the world is also a repository of our heritage, whether it is Raphael Lemkin's papers on genocide that we have just acquired, a history of Toynbee, Old German diplomatic documents, or the entire history on proceedings of the Russian Duma, this library has and is part of our extension and that's why I feel so proud to welcome Vehapar here today."

Vartan Gregorian Hosts Luncheon for Vehapar in Trustees Room of New York Public Library

A special private luncheon took place Saturday, June 4, in the Trustees Room of the New York Public Library, hosted by the Library's President, Vartan Gregorian.

In a welcoming speech Dr. Gregorian noted that "of all the clergymen I have known, and I have known many—Armenian and non-Armenian—Vehapar is one of those who continues a long tradition of Cilician Catholicoses who have spent as much time for their shepherding their community, as well as contributing to scholarship. I would like to welcome him on behalf of our trustees, the staff, Cardinal Cooke, vice-chairman of our board, Barbara Tuchman, historian and member of our board of trustees, all of whom have asked me to convey our best wishes to him and through me to welcome Vehapar to these shores."

Miss Samira Hanna-El-Daher, Consul General of Lebanon, (who accompanied His Holiness at every function during his New York stay) praised Vehapar and saluted him for his vision calling him "a beacon not only speaking for your people and for Lebanon but going all over the world speaking for it. I have had echoes of your intervention, I could say, with the Secretary General of the United Nations and through him you have addressed the whole world, as the most responsible, the most caring leader of Lebanon and for that I wish to thank you."

His Holiness informally addressed the group noting that "God's ways are mysterious, unknowable, uncertain. Six years ago I would climb these stairs, go to the reading room, stay there two hours, do my reading, take my notes, write my article, and then go back to the Prelacy. Today, six years later, I climbed the same stairs with the Catholicossal staff in my

Vartan Gregorian welcomes Vehapar and guests to luncheon in Trustees Room of N.Y. Public Library.

hand and so many friends around me and with a former student greeting me in the name of this great institution of not only New York but of America and in the world as well."

Vehapar continued: "I thank Vartan Gregorian for his gracious acceptance of this afternoon's gathering. He is the host together with our Prelacy, His Grace Bishop Mesrob Ashjian, and the Executive Council. I thank you very much because you put me in the right spirit of my own personal stature. Life in spiritual and intellectual light. That is, I believe, what is lacking in our society here in America. and elsewhere. We are becoming a technologically minded society, we are becoming an automation motivated society, and we are losing sight of that inner being of the human person. We are expressing ourselves but not being enough inspired by the devout and by the eternal values, the Aristotelian values of human

Excitement Dominates ANEC Student Festival; Nine NY-NJ Armenian Schools Perform for 1,000

The festival chorus sings "Ode to His Holiness"—Hayrabedagan Maghterk, under the directorship of Mrs. Hourig Papazian-Sahagian. Top right photo: An exciting scene from "Kach Nazar," presented by the Ararat School of New Jersey. Below right photo: Graceful dancers entertain the audience. Nine area Armenian Schools participated in the Festival which took place at the John Harms Englewood Plaza Theater in New Jersey in honor of Catholicos Karekin II.

With his charismatic presence and stirring words, His Holiness Karekin II captured the hearts of the 342 students and 1,000 spectators who filled the Englewood John Harms Plaza Theater in New Jersey for the 3rd annual Festival of Armenian Schools.

The command performance of nine metropolitan area Armenian schools was conceived and sponsored by the Armenian National Education Committee, under the direction of Mrs. Hourig Papazian-Sahagian, Executive Coordinator of ANEC. Similar festivals took place for His Holiness along the route of his American and Canadian tour.

The Plaza Theater marquee set the festive tone for the afternoon, with its proclamation of welcome for the Catholicos and the ANEC in huge red letters. The theater lobby was festooned with bunting and with photos from past Festivals and other ANEC student activities. The theater itself was a sea of color. Decorating the stage were 80-foot banners in brilliant colors, each identifying one of the participating schools.

An atmosphere of electric excitement dominated the air of the elegant concert hall, as each of the nine Armenian Saturday and Day Schools were introduced to His Holiness and to the audience. The students of the ANEC Siamanto Academy acted as masters of ceremonies.

The participating schools were: The ANEC Siamanto Academy, New York; St. Illuminator Cathedral School, New York; St. Illuminator Cathedral Saturday School, New York; St. Sarkis Church Saturday School, New York; St. Vartanantz Church Nareg Saturday School, New Jersey; St. Mesrob Saturday School of the Rockland County, N.Y. Educational Society; The Armenian School of New Jersey (Day School); The Ararat Saturday School (Jr. Division) of the Educational Association, New Jersey; The Ararat Saturday School (Sr. Division) of the Educational Association, New Jersey.

Addresses were delivered by representatives of the sponsoring organizations of ANEC-the Eastern Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America and the Armenian Relief Society of North America. Mr. Albert Bagian, Chairman of ANEC offered welcoming remarks to His Holiness in Armenian, stating that the Pontifical visit would play an important role in the retention of an Armenian identity for the present generation of Armenian Americans. Mrs. Mary Bedian, chairwoman of the Armenian Relief Society, Regional Executive, spoke on behalf of that organization in English. Mrs. Bedian reiterated the warm welcome and added that Armenian education is well served when all the schools in one region are brought together to celebrate the joys of learning and of a vigorous community life.

There followed a colorful parade to the rousing strains of the Festival Song, "The

March of Youth," which led the 342 students to the stage, where they assembled to sing a program of choral selections. Under the baton of Mrs. Papazian-Sahagian, the students sang anthems and odes dedicated to His Holiness Catholicos Karekin II. A popular folk-song of the Kessab region, the birthplace of His Holiness, was offered by the Festival Chorus, as a musical surprise. The rafters of the theater rang as the audience clapped in cadence with the students', Hele, Hele, Hele, Nino Eh''! Vehapar seemed elated with this unexpected delight.

At the conclusion of the student program, His Grace, Bishop Mesrob Ashjian, Prelate of the Church and President of the Armenian National Education Committee was invited to address the audience. His Grace commended the teachers and principals for their untiring efforts and praised the parents in the audience for encouraging their children to study Armenian. Bishop Ashjian pointed out that since His Holiness' arrival the entire community has been enlivened with a "paradon spirit." His Grace added, "The Student Festival must have touched Karekin Vehapar's heart, for school and academic life are so dear to him; and this performance is all the more precious because the cultural program was performed so well in Armenian by students on these far-flung American shores." The audience responded with thunderous applause and with cheering, which rose to a crescendo and a standing ovation, as His Grace introduced Catholicos Karekin II.

A hushed silence fell over the audience when His Holiness ascended to the stage to deliver his message. Visibly moved by the students' performance, Vehapar had words of praise for the superlative presen-

Photos by Kantzabed

tation of the program. His Holiness went on to stress that striving for the quality of excellence is an imperative, not only in Armenian education but in all areas of learning as well. Then turning his attention directly to the students, His Holiness bade them rise to receive his Pontifical message, delivered in the form of an oath-taking ceremony. With great solemnity—and twinkle in the eye-the Catholicos asked, "Do you promise to always speak Armenian?" "Ayo-Yes," shouted hundreds of students at the top of their voices. "Do you promise to love the Armenian language always?" "Ayo-Yes," roared 350 boys and girls! "Will you promise to continue your Armenian studies?" Once again and yet again, "Ayo" rang out like a battle cry, as students reaffirmed their love for their language and culture, pride in their church and school and love and admiration for their Vehapar, under whose charming spell they had fallen.
(H.P.S.)

Karekin Vehapar sent the following message to the Armenian Youth Federation during that organization's annual convention which took place in Worcester, Massachusetts.

It is a very deep personal joy to be able to convey to you all, A.Y.F. delegates, parents, friends, and supporters of the A.Y.F., my very deep love and high appreciation of the devoted services that you are rendering to our beloved community, Armenian-American community, here in the United States of America.

How I wish I could be with you personally, but that is impossible because of the heavy schedule of my pastoral visit. But, with these words I would like you to feel my presence among you, and all my love and my great appreciation, as I said, for your devotedness to our beloved Armenian nation. The one thought I would like to convey to you at this time, is that, as I have known you from the days when I served this community as the Prelate, I know of your rich history of devoted persons who have created the A.Y.F. and have continued to support it in service to the Armenian nation and all the highest goals and ideals for which we continue our life, here in America, and for our life, for the entire nation in the world. I know as Americanborn Armenians, you have all the privileges of this great nation of America. You have had education of the highest American ideals and I would like you to renew your commitment with those ideals alive in your heart and minds to serve our nation, because we, Armenians, from the very beginning of our history have devoted all our life to such high ideals of freedom, of equality, and justice in

As you know, we today in this 20th century, we are a nation that has been regenerated from the terrible blow of the Genocide of 1915, and the dispersion of the Armenians all around the world. Today this renewed nation is enjoying a time, a period, of renaissance and recovery, and is looking forward, not necessarily backward to the historical existence of our nation. That history is a very rich one, but is not binding for us because we have a future and we have to look to the future, taking the necessary inspiration from that great experience, what I would call the experience of endurance. That is to say, the steady, committed action for survival with the vision of victory. If we lose this spirit of endurance, we lose the very backbone of our national existence.

The second thing I would like to convey to you is that the source of that endurance is the Christian faith that our Church has embodied and has communicated to our people all along their history. Our Christian faith is a faith in resurrection, a faith in hope, and in love; and therefore please feel yourselves close to that centuries old Armenian church that stands firm in loyalty to the Christian faith and to the dignity of the Armenian rection.

My last point is that as we live today, particularly here in America, in a technologically dominated world, where the values have become so shallow because of an extreme secularist concept of life, please, by all means, do not lose sight of the spiritual, intellectual, and cultural values, which are a source of nurture and of continued obedience to the highest ideals in human life. I know how much superficial values dominates human society in the 20th century. But we, Armenians, while keeping pace with the world, we have to keep alive the consciousness of those spiritual, intellectual, and cultural national values which will give us the necessary strength to pursue our goals in this world, until the day, when we all, as a nation, can reach the fulfillment of our basic aspirations under God and with the spirit of

I pray, almighty God, to keep this young generation always conscious of its heritage and its obligation for today, and also its vision for tomorrow. You are our eyes opened to our future. Make your devotedness a valuable service, committed service, involvement and engagement in the concrete life of our people. May God's blessings be abundantly upon you, the Armenian Youth Federation family and all the people who support the

Ուսանողական Փառատօն Քէմբ Հայաստանի Մէջ

Շաբաթ, 11 Ցունիսը իւրայատուկ օր մը եղաւ Վեհափառ Հայրապետի Հովուապետական այցելութեան ընթացքին։ Աննախընթաց եւ արեւօտ օր մըն էր, արեւը կը ճառազայիներ, բայց արեւը մեր սրտերուն մէջ էր, աչջերուն մէջ անոնց՝ որոնը Նիւ Ինկլընտի զանազան չրջաններէն փութացած էին Քէմբ Հայաստան, հայաչունչ այդ հողին վրայ կայացաւ ուսանողական փառատօն մը։ Կը մասնակցէին Պոսթընի, Բրաւիտընսի, Նիւ Պրիթընի, Սբրինկֆիլտի, Ուստըրի, Նորթ Էնտովըրի, Ուայթինզվիլի Կիրակնօրեայ դպրոցներու եւ չաբաթօրեայ դպրոցներու ուսանողները, Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտները, գայլիկներն ու արենոյչները, Հայ Երիտասարդաց Դաչնակցութեան անդամները, Իրանահայ Նոր Սերունդ միութեան անդամները՝ հարիւրներով եւ հարիւրներով, որոնջ կոկիկ յայտագիր մը մատուցին Ն.Մ.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Կաթողիկոսին, որ, իր շջախումբով ժամանած էր Հայաստան Քէմբ՝ նախագահելու համար Ուսանողական փառատօնին։ Ցայտագիրը սկսաւ Հ․Մ․Ը․Մ․ի սկաուտներու տողանդջով, առաջնորդութեամբ Ամերիկեան, Հայկական Հանրապետութեան, Կաթոդիկոսարանին եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի դրոչներուն։ Ցայտագրին մէջ կային երգ, պար, քերթուած, կենդանի պատկեր։ Ապա՝ Հ.Ե.Դ.ի կողմէ յիչատակի նուէրի ընծայում եղաւ Վեհափառ Հայրապետին։ Հանդիսութիւնը վարեց Տոջթ. Վարանդ Ցակոբեան, իսկ յայտագրի պատրաստութեան մէջ մեծ աչխատանք տարած էր Տիկին Ագնէս Ուրֆալեանը։

Փառատօնի աւարտին ՎեՀափառ Հայրապետը խօսք առաւ եւ իր խօսքը ուղղեց Հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով, Աժերիկեան ովկիանոսին ժէջ ցրուած Հայորդիներուն՝ ներչնչելով անոնց յատկապէս հայրենասիրութիւն եւ հաւատարժութիւն Հայաստանեայց Եկեղեցիին եւ խորագոյն յարդանք՝ Հանդէպ աւանդութեան։

Հայ մանուկներն ու պատանիները ջերմութեամբ ընդունեցին Վեհափառին խօսքերը` եւ խոստացան իրենք տուներուն մէջ չարունակել իրենց հայրերու գութը՝ աւանդութեան հանդէպ խորագոյն յարգանքով։

Summer Religion

When the mercury goes up, spirituality often comes down.

What Saith the Bible?

Remember the sabbath day, to keep it holy.

Exodus 20:8

Watch therefore, for ye know neither the day nor the hour wherein the Son of man cometh.

Matthew 25:13

Boast not thyself of tomorrow; for thou knowest not what a day may bring forth.

Proverbs 27:1

I will bless the Lord at all times; his praise shall continually be in my mouth.

Psalm 34:1

Rejoice in the Lord always; and again I say Rejoice. Philippians 4:4

The Nation's Capital Welcomes Karekin II

U.S. Congress Welcomes Karekin II

His Holiness was given a warm welcome when he delivered a prayer for peace on the floor of the House of Representatives.

The Catholicos, invited to the floor by Congressman Tony Coelho (D-Calif.), bestowed his blessings upon "this land of America with all its people." (See below for full text of prayer).

His Holiness began the day by meeting with the Speaker of the House, Tip O'Neill, (D-Mass.), in the Speaker's private chamber. The two have met several times before and greeted each other warmly. His Holiness praised Speaker O'Neill for continuing to be outspoken on issues of concern to the Armenian community. The Speaker responded by saying that he has "the highest regard for the Armenian people, and the enormous contributions they have made in this country."

Following the prayer, they were joined by Congressman Tony Coelho, who officially introduced His Holiness to the House. Congressman Coelho, in his introduction stated, "His Holiness has made an immeasurable mark not only on the Armenian American community to whom he has been so devoted, but also to all Americans he has touched...I am honored to welcome back an old friend to the United States."

Congressman Chip Pashayan (R-Calif.) was the host of a Congressional luncheon in honor of His Holiness. The luncheon took place at the Capitol and was attended by well over a hundred people including ranking members of the Democratic and Republican leadership.

Some of the Congressmen in attendance were: Senator Charles Percy, Chairman of the Senate Foreign Relations Committee; Senator Robert Dole, Senator Charles Mathias, Jr., Senator Paul Sarbanes, Congressman Gus Yatron, Congressman Richard Lehman, Congressman Mel Levine, Congressman Glenn Anderson, Congressman Henry Waxman, and Congresswoman Geraldine Ferraro who recently visited the Catholicos in Antelias, Lebanon. Congresswoman Ferraro, a strong supporter of the Armenian community, is the sponsor of House Resolution 50 calling on Congress to ratify the Genocide Convention of 1948.

His Holiness offered the following prayer for the opening of the Congressional Session on June 21, 1983.

Almighty and ever living God, Creator of the world, Father of all men and women, we render thanks to you for all the goodness that you have granted us with your grace and in your fatherly care; make us worthy of your bountiful mercy.

We beseech you, O Lord Almighty, to bless this land of America with all its people, its President, its Government, its Congress, its churches, its institutions, and all the public servants, so that they may continue to ever increasingly serve your glory and be instruments of goodness for the well being of your people in the United States of America and in the whole world.

We implore your grace upon our own Armenian people here in the United States of America and in the world at large so that they may faithfully serve your kingdom in following the example of their forefathers. Grant them your divine wisdom and courage to serve humanity in accordance with the highest ideals and values of their Christian heritage.

May the sun of justice and freedom shine forth upon them so that they may share in your kingdom as a nation in faithful obedience to your divine will.

We earnestly ask for your blessings upon our country of Lebanon so that peace and stability, concord and unity may reign for the happiness of all the people.

May your name be praised forever and

His Holiness places a wreath at the Tomb of the Unknown Soldier at Arlington National Cemetery in Arlington, Va. In the photo below Vehapar is shown paying his respects at the grave of $President\ John\ F.$ Kennedy at Arlington. (AP WIREPHOTOS)

At the White House His Holiness introduces Archbishop Mesrob Ashjian to President Reagan. At the conclusion of their visit, the Catholicos bestowed the order of the Grand Cross of Cilicia upon the President, explaining that the decoration symbolizes the ancient land and throne of the See of Cilicia. (WHITE HOUSE PHOTO).

ՍԲ. ԽԱՉԻ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՉ ՄԸ ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ

Ստացած ենք դեղեցիկ Հայկական ոսկեայ խաչեր, Հայէպի դործ, ՄԻՆԱՅՈՎ ԶԱՐԴԱՐՈՒՆ, 18 քարաթ, 2.3 կրամ։

> Ստանալու Համար դիմեցէջ՝ The Armenian Prelacy Bookstore 138 East 39th Street New York, New York 10016

Առաքման ծախս - 2.00 Տոլար. Իւրաքանչիւր Խաչ - 44.00 Երկու Խաչ Միասին - 78.00

Congressman Richard A. Gephardt (D-Missouri), entered the following into the Congressional Record of June 22, 1983.

> KAREKIN II The Armenian Shepherd.

Mr. Speaker, I rise today to pay tribute to a holy and distinguished visitor to the United States and to my home area of St.

His Holiness, Karekin II, Catholicos of the Great House of Cilicia, Antelias, Lebanon, the spiritual leader of 350,000 Armenians in the United States and Canada, will arrive on June 29, 1983, for a 2-day visit with his Armenian-American congregation in the Metropolitan St. Louis

This is a special occasion. The Armenian Church in America was formally organized in 1898, and in 1915, the first Armenian cathedral in America-St. Illuminator's Cathedral-was consecrated in New York City where it stands today at 221 East 27th Street, and is the mother church of the Armenian Apostolic Church

At the conclusion of his Pontifical visit to St. Louis, with the ecumenical spirit, His Holiness will journey to Vancouver, Canada, to attend the Sixth General Assembly of the World Council of Churches, where he will serve as vice moderator of the Council's Central Com-

On this joyous first visit of the Shepherd with his flock, His Holiness can understandably smile with pride as he witnesses the contribution his people have made to America. Across this great country, the Armenian Americans, while clinging to their heritage, have served both their church and their country with distinguished effort.

Your Holiness, Karekin II, for giving us the Armenian community in America, for honoring us by your visit to St. Louis, we say, "Shnorhagal yenk tzer hayrabedagan ays aytseloutyan hamar."

And until the Shepherd again visits his flock, and honors us with his holy presence, we say, "Asdvatz togh tzer hed

Այցելութիւն Ուուտրօ Ուիլսընի Գերազմանին

Վեհափառ Հայրապետին Ուաչինկթըն այցելուԹիւնը իր` գեղեցիկ երեսը՝ ու-նեցաւ, որ կարելի չէ չարձանագրել։ Արղարեւ իր ժամանումէն իսկ սկսեալ, կանուխ [ժէ ուչ ժամերուն, դաղութեի Հայութիւնը, տարեց թէ երիտասարդ ընկերացան իրենց սիրելի ՎեՀափառին ամէն տեղ, ուր որ գնաց։ Այս առԹիւ յատկանչական էր Վեհափառին այցելու– *թիւնը Ուաչինկթերնի Ազգային Քաթետ*-

Ուաչինկթըն հասնելէն քանի մը ժամ ետբ, Վեհափառ Հայրապետը իր չքա– խումբով այցելեց Եպիսկոպոսականներու մայր Տա**ճարը, իր յար**գանքը ընծայելու համար Ամերիկայի Հայասէր նախագահներէն Ուուտրօ Ուիլսընին, որուն Հայաստանի քանաբոիր վնամ դատրարհաջ հացամատը կարելի չէ մտահան ընել մեր பீளய8்ஈட்பீடிப் :

Վեհափառը չրջապատուած էր Հիւսիսային Ամերիկայի Առաջնորդ Մեսրոպ Արջեպիսկոպոսով, Սմբատ Արջեպիսկոպոսով, Արչաւիր Վարդապետով եւ դաղութի Հովիւ՝ Արժ- Տ. Սահակ Քահանայ Վրթանեսեանով, որոնք հոգե Հանդստեան յատուկ արարողութիւն մր կատարեցին նախագահին դամբանին առջեւ եւ ուր Վեհափառը յետ արարողութեան ծաղկեպսակ ղետեղեց։ Այս արարողութեան ներկայ էին Ուաչինկթերնաբրնակ հարիւրաւոր հայորդիներ։

Իսկ ծաղկեպսակի զետեղումէն ետք Ս. Տաճարի Տեսուչ՝ Հայր Չարլզ Պերի Ներկայացաւ Վեհափառին եւ այլ պատասխանատուհիի մը հետ Վեհափառը եւ իր չքախումբը պտտցուցին Տաճարին զանազան խորանները եւ կողմերը, տալով իրենց բացատրուԹիւնները կապուած Եկեղեցւոյ արուեստին, ձարտարապետութեան եւ կառոլցին։

Ամէնէն հետաքրքրական եւ մեր սիրտերը լեցնող բաժինը եկեղեցւոյ Հարաւային որմնախորչն էր, նախագահի ղամբանէն քանի մը քայլ հեռու, ուր պատին վրայ քանզակուած էին Ս․ Գրիգոր Լուսաւորչի փոքր արձանը եւ հայկական Տարտարապետութեան գողարիկ նմոյչ՝ Ս․ Հռիփսիմէի մանրաքանդակը։

The following remarks were delivered by Mr. Michael Haratunian, who served as Master of Ceremonies at the Grand Banquet at the Waldorf-Astoria.

Your Holiness,

We are gathered this evening to culminate and complete a most extraordinary day in the history of this community.

Earlier today, we joined with His Holiness in celebrating the Divine Liturgy within the glorious sanctuary of St. Bartholomew's Church. And later, we welcomed his presence in the majesty of New York's Main Public Library.

Both of these lovely edifices have strong symbolic significance to all men and women. One glorifies the worship of Christ in a church named after one of His disciples, who once visited and preached in our ancient homeland. And the other exemplifies knowledge and wisdom as given within the millions of books stored within its walls. God and Knowledge. Two powerful forces which have shaped and guided the life of our honored guest, His Holiness Karekin II.

His coming to America is, in one sense, the return of a son to his family and people. He was our prelate for over four years and he came to know us as only a son can. In 1977, he was called back to serve his church in a larger more difficult role as Coadjutor-Catholicos and now Catholicos of the Holy See of Cilicia. As fate would have it, His Holiness returned to Lebanon in the midst of a horrendous civil war which, thank God, has subsided in recent months, but still remains in a very fragile condition.

This trip to America holds particular significance to our community. Having lived here before, His Holiness knows our hopes and concerns very well. During his travels, I am certain His Holiness will see many familiar sights. I am also certain he will discover other things in our community which will be new and unexpected. He will see the progress we have made. The new schools and new organizations springing up in many places or the new people active in the community today. But His Holiness is a very perceptive leader. Therefore, he will also see some of our continuing problems, among the most pressing being, in my view, the future of our youth. Will they stay Armenian? Will they remain committed to their church and heritage? How should we, as an organized community respond? His Holiness recognizes that the church plays a central role in this question and he has planned to meet the youth in every city he will visit. He knows that the very future of this community hinges on the youth's sense of commitment. History, sometimes, plays some dirty tricks upon nations. And the Armenians have had more than their fair share.

Who would have dreamed one hundred years ago that we would have over 600,000 Armenians living in far off America? And who would have believed that the church would be asked to serve its people under such circumstances? But it is the miracle of faith that overcomes such apparent difficulties and transforms despair into hope and the promise of a new beginning.

Your Holiness, the Armenian communi-

Your Holiness, the Armenian community of America welcomes you with all their hearts. We wish you all the success that is possible. It is our hope that your visit will strengthen this community and give us renewed faith in our beloved church and Armenian nation. The venerable See of Cilicia has a history of over five centuries which has served our people under many difficult conditions and circumstances. And it will continue to play a major role under your leadership in the years ahead.

We also believe, as you stated in your arrival statement, and even more eloquently in your sermon today, in the oneness of our people and the oneness of our Church. Woe unto us, you said, if we ever forget that unity of spirit which binds us all together. We all look forward to that day, your Holiness, just as I am certain you do, when the entire Armenian church, Cilicia and Etchmiadzin, handin-hand, will serve our people in a new spirit of harmony and love. And we, as your loyal sons and daughters, will rejoice with you on that day for the ultimate good of all Armenians.

I believe that His Holiness Karekin II is a churchman of history and also a churchman of destiny. As Catholicos of Cilicia, he inherits a nation crying out for guidance. The task ahead will draw deeply upon His Holiness' inner strength. With an abiding love of his people. With the knowledge gained from exceptional training and hard work. With an innate talent that is uniquely his, and ultimately, with the commitment to his faith which he posseses, His Holiness Karekin II will succeed.

Your Holiness, I know that this is a great burden for any man. But we, as a nation, are extremely fortunate in having you in this position at this particular time in history. And be assured that we, in America, will always support you in the task ahead.

May God grant you the strength and wisdom to fulfill your dreams for our be-

Vehapar Der, *Paree Yegar, Hazar Paree.*

His Holiness delivers his sermon to the two thousand in attendance in New York's St. Bartholomew's Church,

2mp · 58 3-58

Ողջոյնի մեր խօսքը կ՚ուղղենք նաեւ Արեւմտեան մեր Թեմի ժողովուրդին քանի այսքան մօտ ենք իրենց աչխարհագրականօրէն եւ իրենք ալ կ՚ապրին Միացեալ Նահանգներու այս օրհնեալ երկրին սահմաններուն մէջ։

Սիրելինե՛ր,

Մեր սիրոյ խօսքը մեր սրտին խորբերէն կը բխի այս պահուն եւ կ՛երԹայ բոլոր անոնց, առանց իրաւասական
սահմաններու Տշղումի, բոլոր անոնց,
որոնք Հայաստանեայց Սուրբ եւ Մէկ
Եկեղեցւոյ մէջ մկրտուած են, մէկ
միւռոնով կնքուած են եւ մէկ անուն
ունին, Հայու պայծա՛ռ անուն, բոլոր
անուններէն վեր, բոլոր անուններուն
իմաստ տուող։ Կ՛ողջունենք ձեղ, ուր
ալ ըլլաք։ Թող Աստուած այնպէս Իր
օրհնութիւնը թափէ Ձեր հոգիներուն մէջ
որ դուք առաւել եւս քրիստոնէանաք,
սիրոյ ճառագայթում դառնաք եւ Հայութեան պտղաբերում ըլլաք Միացեալ Նահանգներու եւ Գանատայի այս տարածքին

Այս պահուն, ողջոյնի եւ սիրոյ մեր արտաբերման այս վայր-կեանին, պարտը կը զգանը աղօնելու Միացեալ Նահանգներու բարեխնամ կառավարութեան, անոր Նախագահին, Պետութեան, բոլոր եկեղեցիներուն, Ամերիկայի բոլոր Հաստատութիւններուն Համար, որպէսզի աշխարհի մէջ կարենան արղարութեան, Տչմարտութեան եւ բարութեան սկզբունքները իրենց կեանքին մէջէն արտայայտել ծառայելով ոչ խէ միայն Ամերիկայի ժողովուրդին, այլ ամբողջ աշխարհին, բայց Հաւատարիմ մնալով Ամերիկեան ազգի բարձրագոյն իտէալներուն՝ արդարութեան, Հաւասարուխեան, եղբայրուխեան բոլոր այն սկզբունջներուն՝ որոնջ Ամերիկեան պատմութեան մէջ մեծ ըրին եւ կրնան ընել որեւէ դարուն եթէ Ամերիկա միչտ մնայ այսպէս հաւատարիմ իր հիմնադիր

We greet here among us the most dignified representatives of our sister churches, the Orthodox, Catholic, Episcopalian and the Armenian Protestant representatives, whose presence with us today makes this worship impregnated with the spirit of unity and genuine ecumenism, to which we are all committed from the very heart of the Gospel, and not necessarily because of this or that ecumenical organization or event.

I would like you to convey to the heads of your churches, our beloved brethren in Christ, and the incumbent church bodies my deep love and attachment to the cause of Christian unity which is the imperative of love that Christ gave us to live with in all our lives on earth until the end.

I would like also to thank the Rector of St. Bartholomew, this magnificent Church, a witness to the glory of God and to the faithful attachment of the people of this parish to God and to their Lord Jesus Christ. I would like to assure him of the special joy that I personally have by being in this Church on the first Sunday of my Pastoral visit to our Armenian communities in the United States of America—because this Church is baptized by the name of the Apostle, St. Bartholomew,

whom we Armenians recognize as one of the two founders of our Church, together with St. Thaddaeus. I have a special, perhaps an emotional, reason to feel so deeply gratified today to be able to celebrate this liturgy in the Church baptized in the name of St. Bartholomew. I must confess that this is the first Liturgy that I celebrate after the 6th anniversary of my Catholicosal election and consecration which was, last Sunday, six years ago in Antelias.

Սիրելի Հաւատացեալներ, Այսօր մենք կ'ուզենք Ձեր բոլորի զիտակցութեան մէջ վերակենդանաձնել Եկեղեցիի Խորհուրդը այն տօնին առիթով զոր յիչատակեցինք այստեղ քիչ առաջ։ Եկէ՛բ շինե՛նք Եկեղեցին։ Ի՞նչ է Եկեղեցին - լոյսի խորան մրն է ան։ Ի՞նչ է Եկեղեցին - ծննդավայրն է հոգւոյս։ Ի՞նչ է Եկեղեցին - դաղանի ճամբայ մըն է դէպի երկինք բարձրացող։ Ի՞նչ է Եկեղեցին - զրահանդերձն է փայլուն հաւատքին իմ պապերուն։ Եկեղեցին՝ այն աստուածաստեղծ, աստուածաբնակ Հաստատունիւնը որուն մէջ մարդ էակը կը գտնէ իր իսկատիպ բնունիւնը, ուր մարդ էակը ինթը՝ աչխարհայինէն, նիւթականէն, առօրեայէն, անմիջականէն վեր կը բարձրանայ եւ ինջզինջը կը զունէ աստուածատիպ այն իր լինելուԹեան մէջ որով Աստուած զինքը ստեղծեց երբ չունչ փչեց կենդանի եւ մարդը եղաւ Հոգի կենդանի։ Եկեղեցին, Հետեւաբար, այն գեղեցիկ մինոլորտն է Հաւատքին, դաղափարին, ապրումներուն, Հաղորդու-Թիւններուն, որոնցմով մարդը իր հոգիին խորերէն ինքզինքը կը վերբերէ իր шչբերուն դիմաց ու կը տեսնէ ինթգինքը Աստուծով Հայելիին մէջ։ Ո°ւր էք դութ։ Ո°ւր եմ ես այս աստուածային Տշմարտացոյց Հայելիին մէջ։

Եկեղեցին, իր խորագոյն իմաստին մէջ, իւրաջանչիւրիս համար այն պահն է կեանքի ուր մենք մեր ինքնունիւնը կը բիւրեղացնենք եւ մեր Հարազատ մարդկային բնուԹիւնը կր վերամրացնենը, կը Հարազատեցնենը մենը մեզի Հանդէպ։ Երբ դուրսը փոխորիկ է, Եկեղեցին ինքը նաւահանգիստ է խաղաղ։ Երբ աղմուկ է իրարանցում է, ինքը Հոդեկան ցնծութիւն է անոնց համար որոնք գիտեն Աստուծոյ Հաւատալ։ Եկեղեցին, Հետեւաբար, մեր գոյութեան հետ չաղախուած էունիւն մըն է։ Քրիստոսի ներկայունիւնը մեր մէջ Աւետարանի ճչմարտունիւններով եւ զանոնջ կեանջի վերածելու, մեր այսօրուան, վաղուան, դուրսի, չուկայի, գաղութի մեր գործերուն մէջ փոխադրելու նախանձախնղրրութեամբ։ Եկեղեցին օձախ մըն է․ բայց օճախին կրակը ինք իրեն Համար չէ․ օճախէն կրակը տարածումի համար է։ Եկեղեցին, այդ Հոգեկան ապրումներու օճախը, կը ճառագայնե ղէպի ձեր կեանքի եսլոն ժաշաբնն։ ինչպէս նսած է ենկոտոնէական մեծ խորհող մը. Եկեղեցին կամ քրիստոնկութիւնը Արեւ մըն է։ Արեւին չես կրնար նայիլ, բայց արեւով ամէն բան կը տեսնես աշխարհի մէջ։ Երբ ապրումովը եւ կեանքովը Եկեղեցի դառը ըրում իրարերը իսասան ին անումկերպուի, Հողեկան ճառազայթեումով լոյս

Հայաստանեայց Եկեղեցին, ընդՀանուր այս Եկեղեցիին, ընդ-Հանուր ձրչմարտութեան թարգմանութիւնն է Հայ
կեանջին մէջ, Հայոց Պատմութեան բոլոր
տուեալներովը եւ ներկայի ապրումներուն կենդանի բաբախումովը։ Մեր
Եկեղեցին, Հայոց Եկեղեցին, տրեզերական լոյսին Հայացումն է։ Հայ
հոզիին մէջ ներթափանցումն է, Հայ
կեանջին հետ չաղախումն է, այնպէս
ինչպէս մորթին գոյնն է մարդուն Համար։

Հայաստանեայց Եկեղեցին, չուրջ երկու Հազար տարուայ պատմութիւն ունեցող նուիրական ու ճառագայթուն, գործօն, արտադրողական, ստեղծագործական ներկայութիւն մըն է եւ ոչ թե անցեալի պատկեր մը, գեղեցիկ յուչ մը, Թանգարանային աղուոր մէկ հաստատու*թիւն մը։ Այդ Եկեղեցին ունեցած է եւ* այսօր ալ ունի իր տժգնութեան ստուերացումի պահերը։ Երբ ժողովուրդը ինքը իր հաւատքին մէջ տկարանայ, այն ատեն եկեղեցւոյ ձառագայթումին վրայ ստուեր կ'իջնէ։ Եւ մենք, Հայութեան զաւակներս, այսօր, Ամերիկայի մէջ մա-նաւանդ, ուր հեռու ենք մեր հայրենական օձախներէն, ուր նաեւ երբեմն ձեզմէ շատերը ու ձեր գաւակները հեռու են իրենց մայրենի լեզուի Հնչիւններու այն գեղեցիկ Համանուագէն որ Հայուժեան լեզուի համանուագն է տիեզերքի մէջ, մեր Եկեղեցին շատ աւելի մեծ նչանակութիւն ունի քան ուրիչ տեղեր ուր Հայութիւնը ուրիչ տարրերով կրնայ թերեւս երբեմն երբեմն սնանիլ։ Հետեւաբար Մեր Հայրապետական անդրանիկ այս այցելութեան առիթով մեր առաջին կոչն է ձեզի որ կենդանի՝ պահէք այս Եկեղե-ցին։ Եկեղեցւոյ մէջ Կիրակի օրերու ձեր

IN APPRECIATION...

In the New York metropolitan area His Holiness conferred honors on several individuals. Similar awards were presented to deserving individuals in each community during the Catholicos' pontifical visit.

ZAVEN ANDRIKIAN: "I have known him from the very first day I arrived in this country as arachnort, some ten years ago. I know from that time onward how much he has devoted in time, energy and money for the support of the various activities of our Prelacy. In recognition of his many years of service to the Armenian nation I would like to decorate him with the rank of Knight of Cilicia."

MOUSHEGH HARATUNIAN: "Another person that you have often seen on the podium and in the meetings and in the office of the Prelacy for many years with his dedicated service...a person who has been a great help to me personally...organizing many activities...who organized the pontifical visit of my predecessor, Catholicos Khoren I. I confer upon Moushegh Haratunian the rank of Knight of Cilicia."

KEVORK AVEDISIAN: "The day after my consecration six years ago...a person came to me and said a friend whom you do not know, but who knows you and has followed your career from Iran, sends you this check for \$25,000 for the Catholicosate. Here in America he has performed many services for our nation particularly for Columbia University and the Ferrahian School on the West Coast. Already a Knight of Cilicia, today I present this special award to Kevork Avedisian."

SAMIRA HANNA-EL-DAHER: "I would like to make a symbolic gesture recognizing the many years of service of Samira to Lebanon through her office as Consul General in New York. She will soon leave for Japan and a new position—she is the first woman to become an Ambassador in Lebanese history. In recognition of your many years of service, please accept this medal...as a symbol of the renewal of the Armenian people and in recognition of our

The Grand Banquet at the Waldorf-Astoria Hotel brought to an end a very long, but very inspiring, day in New York City. While addressing the audience, His Holiness glanced at his watch and quipped, "We began this program today, I hope we will not finish tomorrow. Dear friends, if the Liturgy is long that is my error, but if the banquet is long, that is your error. When you walk out of this hall you can tell people, we began this feast yesterday and we ended it today."

մասնակցունիւնն է որ Եկեղեցին կը
վերածէ գործօն էունեան, իրական ստեղծագործական, չարունակական ըննացքի մր
մեր պատմունեան մէջ։ Ենէ երբեք մենջ
հոն չենք, ենէ երբեք մենք ուրիչ Տամբաներու ետեւէն կր վազենք, այս եկեղեցին իր պատմական եւ այժմէական լինելունեան մէջ մնալով հանդերձ ըստ
էունեան անփոփոխ, կր դառնայ անազդու
մեր ժողովուրդի ներկայ կեանջին։

Այս երկրին մէջ, ուր մենք անձամբ ապրելու եւ գործելու բախտաւորութիւնը ունեցած ենք ասկէ առաջ, Առաջնորդական պարտականութիւններու գծով մեր ներկայութիւնը Ամերիկայի եւ Գանատայի մէջ, մեզ զեղեցիկ առիթ մըն է ընծայած ճանչնալու այս ժողովուրդը։ Մենք այս երկրին մէջ հոսանքն ի վեր Թիավարելու պարտաւորութեան դիմաց կը գտնուինք։ Ի°նչ գեղեցիկ տեսարան մը պարզուեցաւ իմ աչքերուս երէկ երեկոյ եւ առջի երեկոյ, Այստեղ, Նիւ Եորջի մէջ տեսայ Ամերիկայի մէջ ծնած, մեծցած, պատանութենէն դէպի երիտասարդունիւն անցնող դոլենական ուսանողութիւնը։ Սիրտս ուռեցաւ։ Կուրծքս մեծցաւ։ Այդպիսի երիտասարդ սերունդին, այդպիսի նախանձախնդիր սերունդին Համար մենք պէտք է ամէն բան ընենք որպէսզի այդ սերունդը ինքը իր ընելիքը կարենայ լիովին ընել։ Մենք կարելիու-Թիւն պիտի տանք իրենց, որպէսզի իրենք դառնան պատասխանատու դրական տարրեր։ Մենք չէ որ պիտի ճչղենք իրենց ընելիքը․ Իրենք է որ պիտի որոչեն Թէ ինչպէս յառաջ պիտի տանին իրենց առաքելու[ժիւնը : ՝ ⁽

Մեր Եկեղեցին անցեալով Հարուստ է, բայց անցեալի պատմութիւն չէ, այլ կերտուելի՛ք պատմութիւն։ Հետեւաբար, իմ պատգամն է ձեզի, եթե կ՚ուզէք եկեղեցին կենդանի, առողջ, գործօն եւ ստեղծագործական պահել այս գաղութին մէջ, երիտասարդութիւնը բերէք պարտակութեան դաչտին մէջ, ձամբայ բացէք թող իրենք գան, վստահեցէք իրենց, իրենք գիտեն թե ինչպե՞ս կրնան վկայել իրենց հայրերուն՝ այսօ՛ր իրենց ձեւով։

Երէկ երեկոյ, Նիւ Ճրրզիի մէջ տեսայ ուսանողական փառատօնը։ Իսկապէս այն մանուկներու, մատղաչ այդ սերունդի չրթներուն վրայ անմեղ, Հայ լեզուի եանեասն Համարուաժ դեր էև իրջի գուրացէք, թող այդ տարիքին, այդ մանկութեան տարիքին, Ս․ Մեսրոպի կաթն ալ խմեն․ կը Հարստանա՛ն։ Մայրերու կաԹին հետ խմուածը դերեզմանով միայն դուրս կ'ելլայ։ Այդպէս ըսեր է աչխարհի իմաստուն մը։ Թող Հայ մայրերը իրենց զաւակներուն վրայ երգը երգեն Հայու– թեան, թող իրենց Հայաբոյր ժպիտէն անոնց այդ աչքերուն մէջ սուզուի ինչպէս առաւօտեան ցօղը, որպէսզի անոնց հոգիին մէջ ան հովանայ, զովանայ եւ զովացնէ զանոնք իբրեւ հայեր, օտար, ամայի այս ճամբէքի վրայ։.

կ ուղեմ որ դուք այս երկրին մէջ կարենաք բոլոր տեսակի խոչընդոտներու դիմաց կուրծք տալ, եւ դձեղ դգալ ու ձեր կեանքը ապրիլ իբրեւ մէկ ժողովուրդ եւ իբրեւ մէկ եկեղեցի:

Երկու Թեմեր կան այստեղ։ Այո, կեանքը այնպէս բերաւ, պատմութեան դէպքերը այնպէս բերին որ մենք այստեղ ունեցանք երկու Թեմեր․ բայց չունինք

երկու եկեղեցիներ. ու ես այսօր կր յայտարարեմ ամբո՛ղջ մեր ժողովուրդին․ ազա'տ էք, ղուբ զձեզ Սուրբ Էջմիածնի ենթակայ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, նոյնքան ինքգինքնիդ Հայ զգացէք, նոյն*ջան Սուրբ Լուսաւորչի զաւակ զգացէջ*։ Գացէբ, աղօթեցէբ եղբայրաբար ու իբրեւ մէկ Աստուծոյ, մէկ եկեղեցիի եւ մէկ ազգի զաւակներ։ Ոչ մէկ խտրութիւն (ծափահարութերւն)։ Մենը մէկ եկեղեցի ենք, եւ կ'ուզեմ որ ամէն մարդ դիտնայ որ եթե երբեք մենք այսպես ապրինք, իրարու Հետ եղբայրաբար ապրինք, իրար սիրել գիտնանը - ու սիրոյ մասին միայն չխօսինը - իրար ողջագուրենը, ոչ թե միայն Ապրիլ 24-ին երբեմն երբեմն ձեւականօրէն քով քովի գանք, այլ տուներուն մէջ, գործերուն մէջ, եկեղեցիներուն մէջ թով քովի գանք եւ իրար Համբուրենք սուրբ սիրովը Քրիստոսի, կնիթովը Հայութեան, այն ատեն մենթ Տամբան բացած կ՚րլլանք ղէպի ամբողջական միութիւն, ղէպի ամբողջական միութեան գործնական արտայայտութիւն։

Ut4 tp: negto 4wd snegto sty to Պատմունիւնը գձեզ մէկ կնքած է. դուք արուեստական բաժանումներ մի դնէք։ Վարչական տարակարծութիւնները ժամանակաւոր են, կուդան ու կ'երթան, բայց կարեւորը անոնցմէ վեր մնալ գիտնալն է եւ երկրորդական աննուներ չդնել մեր պայծառ Հայ անունին վրայ։ Նոր երեւոյթ չէ որ մենք երկու Կաթողիկոսութիւններ ունինը։ Դարերով ունեցած ենը, բայց ե°րբ պատահած է, ուրկէ° ուր այս միտքը կը մանէ մեր ժողովուրդի ծոցին մէջ, որ մենք իրարմէ երկու տարբեր եկեղեցիներ ունեցած ենք։ Վարչական կառավարութիւնը եկեղեցիին, պատմական պայմաններու պատչաձելու եղանակներու հետ կապուած երեւոյթ է։ Նոյնիսկ երկուջէն աւելի Կաթողիկոսութիւններ ունեցած ենք, բայց երբեւիցէ պատմութեան մէջ չենք գործած այս սխալը, այսինքն զիրար իրարմէ անջատել զգալու սխալը, եւ դուք ալ մի գործեք։ Մի զգաք գձեզ երկու իրարմէ անջաս եկեղեցիներու պատկանած ըլլալու զիատիցութիւնը։ Եւ երբ որ այդպես դուբ զձեզ մէկ զգաթ, հաւատացեր որ Եկեղեցին մէկ կ'րլլայ ու Աստուած կը տիրէ, Քրիստոս կը տիրէ, Ս. Լուսաւորիչ կը տիրէ, Ս. Մեսրոպ կը տիրէ, եւ Հայ եկեղեցին ու Հայ ազգը կը յաղթեն։

Ահա, սիրելիներ, Թէ ի՞նչ ոգիով մենջ կը սկսինջ Մեր Հովուապետական այցելուԹեան։ Սիրոյ խօսջ, եղբայրու-Թեան ապրում, միուԹեան հոգիի՛ն մէջ ներԹափանցուած եղբայրութեան ամրա-ցումի ձիգ, եւ այս պիտի ըլլայ միչտ մեր կեանջի ուղին։ Ուրիչ ձեւով չենջ կրնար մենջ ջալել եԹէ կ՛ուզենջ պատ-մուԹեան ուղիով ջալել։

I would like just to say how deeply I am impressed today by seeing such a large crowd, multitude of people assembled in this church, in the unity of faith that binds us together, in the unity of that consciousness of belonging to one Christian heritage which is of cherished value to all of us. And today, in this New York Metropolitan area you gave such a vivid, such an eloquent, and such a dignified expression of that faith, which has energized our life all along the centuries of persecu-

tion and massacre and various vicissitudes of history that our people have gone through. Here in America you live under such conditions in which you can give new expression to that undying vitality of our Christian faith that we expressed in our history in Armenia itself and in the diaspora all along our history. Indeed, our Church has always been one. Although we have had jurisdictional differences, adjustments to historical conditions of the oneness of the Church, we have never lost sight of the One Church being in us. We belong to One Church, the Church of Armenia, the Armenian Church, Apostolic and Orthodox. I feel myself fully Christian, and fully Armenian when I am in my own Cathedral in Antelias, just the same way when I am in Etchmiadzin. I would like you also to feel that you belong to the same church and whatever church you go under one or the other jurisdiction, feel yourself at home. It is your church. It is the same faith that belongs to you and you are the expression of that faith through your life. It is with this spirit that we can grow in unity and can find the proper channel of giving concrete expression to that oneness.

That is my message. And second one we must believe that our young generation have their eyes opened to the future. I saw them yesterday in the Student Festival. I saw them the day before yesterday here in New York City, the college students and the university students. The spirit of faithfulness and the spirit of their dedication impressed me and I would like you all to do everything within your possibility to see that that young generation comes forward and takes the course of its life. We should not impose on them what we consider to be the highest and the most important. Make them participants in the life of the church, not followers always. Invite them to come and to assume responsibilities. That has been my own personal policy, from the very day of my election as Catholicos, as I said in the first sermon I delivered in the Catholicosate of Antelias. Be assured that the Catholicosate of Antelias, the ancient Catholicosate of Cilicia re-established and re-organized today in the last 52 years in Lebanon, thinks, works and prays with you and for you. Whatever we can do we will be ready to do it for you, because we think that we all belong to One Church and to One Nation.

Թող սիրոյ, չնորհքի եւ խաղաղու-Թեան աւետիսը արեւին պէս ծաղկի մեր Ամերիկահայ ժողովուրդի կեանքին մէջ, յաւիտեանս յաւիտենիս Ամէն։

A MINI LESSON

The teachings of Jesus were not merely theoretical, but always life-related. His teachings for the most part were not delivered in academic halls, but arose out of personal encounters, questions from enquirers, and debates especially with religious authorities. Particularly characteristic of His teachings are epigrams, striking expressions often using deliberate exaggeration and paradox to drive home His point.

The following remarks were delivered by Mr. Onnic Marashian during the Grand Banquet at the Waldorf-Astoria. Mr. Marashian is chairman of the Prelacy's executive council.

Twenty-five years ago the late Catholicos Zareh I, of blessed memory, having learned that I was going to England, entrusted me with a special mission: I was to deliver a camera, as a present for good marks, to a young Vartabed studying at Oxford University. I met him first at a public lecture and within minutes I was completely magnetized by his personality.

Here was a young Armenian clergyman whose entire world had been his devoted family, his village church, and the Seminary at Antelias. The son of humble parents in the humble Armenian village of Kessab, on the border between Syria and ancient Cilicia, holding his own admirably in that bastion of Anglo-Saxon condescension.

Here was a young Armenian Seminary graduate, completely self-assured in speech and manner, dauntless in discourse, very much at home in Oxford's academic halls as well as in Oxford society, and without a trace of apology and self-negation—a handicap which seems to afflict the children of downtrodden nations. I was filled with pride then, with joy, and with awe at this young man from Antelias, with the piercing look, sharp intellect, god-given articulation and quickwit and a sense of humor to boot.

Today, 25 years later, I am filled with even more pride, joy and awe, as I greet on behalf of the executive council of the Prelacy and the communities that it represents, that Vartabed from Kessab and Oxford as our charismatic Catholicos of the Holy See of Cilicia on his first Pontifical visit to the eastern United States and Canada.

In the next seven weeks His Holiness will visit about 30 parishes in the United States and Canada where his people will pray with him, listen to his words, reaffirm their loyalty and express their concerns about the church of their forefathers. Then he goes to Vancouver to the 6th Assembly of the World Council of Churches to take up his mission of ecumenism.

His Holiness, however, is too big a man with too important a life mission to keep him all to ourselves. It would be selfish of us to try to do so. So I would like to send an invitation this evening to Armenians everywhere, to our brethern especially those who have been separated from us by geography and by alienation, to come and share his leadership and his message together.

Here we have a leader of a democratic church where laymen and clergymen get together to run the affairs of the community. A leader who has the charisma and a sense of divine mission that is in such short supply in the present day clergy. A leader who works for the integration of our young generation-men and women-in our community life so that they rebuild and revitalize and rejuvenate. As His Holiness said in his Consecration address, and several times in the last three days and again today, "young people should not appear merely on the margins of the pages of our community life-but rather they should be at its very center." Here we have a leader who has been a champion of eastern Christianity. He has successfully, I think, argued that Christianity is neither a development nor a privilege, nor a monopoly of the western world. Christianity is native to the Near East and thanks to leaders, such as our Holiness,it will stay viable in the East working in harmony alongside other faiths in the region.

Here we have a reformist leader who believes the church can and should be in tune with the times-that the gap between the church and modern society should and can be bridged; that the church should never be reduced again to a monastic institution-a museum of ancient relics where incense is burned and prayers are chanted from Sunday to Sunday. That the church can be revitalized, rejuvenated, and yes, reformed, without compromising its identity and distinctive characteristics which have come down to us through the centuries. Here we have a leader who would bring forth from Antelias and the Seminary at Bikfaya a new generation of clergymen and lay leaders to serve the spiritual and intellectual needs of our people, not only for dioceses under Cilician jurisdiction, but for all dioceses wherever there is such need.

And, finally, here we have a leader who is committed to bring about concord, harmony, and unity to the Armenian church, which is one church, as you heard him say today, no matter how some may want to slice it. I know that he is now quietly working to bring about a genuine dialogue.

Հայրապետական Ս. եւ Անմահ Պատարագ Մոնթրէայի Մէջ

Կիրակի 10 Յուլիսը Տօնն էր Քրիստոսի Այլակերպունեան եւ անով պայծառակերպուած տօնը մեր պապենական հին հենանոսական այն աւանդունեան որ ծանօն է Վարդավառ անունով։ Այս տօնին էր որ գուգադիպեցաւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կանողիկոսի հայրապետական Ս. Պատարագը որ տեղի ունեցաւ Մոննրէալի Մարի Րէն Տիւ Մոնտ Կանողիկէ հսկայ տաճարին մէջ, ժամը 1:30-ին։ Պատարագին ներկայ էին երեջ հազարէ աւելի հայորդիներ։

Հայրապետական Թափօրը կ՚առաջնորդուէր խաչով եւ Հայրապետական ասայով որուն կը հետեւէին Մ․ Ցակոբ Եկեղեցւոյ քառաձայն երգչախումբը, ղեկավարութեամբ՝ տիար Ցակոբ Գասպարեանի, մոմակալներ, բուրվառակիր-ներ բռնած էին «Գառն Աստուծոյ»ն, որուն կը Հետեւէր Հայրապետական ծիրանի ամպՀովանիին ներքեւ օրՀնա-բաչխ Վեհափառը ընԹերակայուԹեամբ Գերլ․ Տ․ Մեսրոպ Արթ․ Ալնեանի եւ Գերչ․ Տ․ Սուրէն Արթ․ Գաթարոյեանի։ Հայրապետական ամպՀովանին բարձրացուցած էին տեարը ՇաՀպազ Մելիքեան, Տիգրան Հաձէթեան, Թորոս Տիմիթեան եւ Ցարութիւն Տիզրանեան։

«Հրաչափառ» չարականի յաղժախումբ կշռոյժով ժափօրը մտաւ Ս․ Տաճար, որ կարծես կարօտի արցունքը իրենց աչ-քերուն Հազարաւոր Հայորդիներու սրտերուն մէջէն կ՝անցնէր եւ կը բարձրանար մինչեւ կատարը նոյն Հաւատարիմ ուխտաւորներու Թափօր լերան։ ՎեՀափառին աղօժքն ու օրՀնուժիւնը կը ճառագայժէին իր աչքերէն, սրտէն եւ չրժներեն դէպի Հայու արտասուաժոր

Մ. Պատարագին ներկայ էին Անկլիջան Եկեղեցւոյ Եպիսկ. Հէնրի Հիլ, Մոնթրէալի Կաթողիկէ Եպիսկ. ներկայացուցիչը՝ Շիմիջէլա Եպիսկ., Մոնթրէալի ջաղաջապետը՝ Ժան Տրափօ, Քէպէջի կառավարուժեան ներկայացուցիչը՝ Պրն.
Կիլպօ, Ուաչինկթընի մօտ Սուրիոյ Դեսպանը՝ Ն.Վ. Ռաֆֆիջ Ժուէյժադի,
Քեպէջի Ազատական Կուսակցուժեան ներկայացուցիչ՝ Տիկ. Թերէզ Լավուա Րու եւ այլ պետական ու ազգային պաշտօնական անձնաւորուժիւններ։
Վեհափառը իր ջարողը սկսաւ օրուան հաշու Աւետարանին մէջ տեղ գտած Ցիսուսի խօսջով՝ «Ցոտն կացէջ եւ մի

Մոնթրեալի Հայ Կաթողիկե համայնքի նարհկայ Տիրամօր Եկհղեցիի Խորանին առջեւ, ձախեն աջ՝ Գերպ. Եղուարդ Գորթիկեան, Վեհափառ Հայրապետը եւ

երկնչիջ»։ Վերապատմեց Քրիստոսի Պայծառակերպունեան դրուագը եւ չեչտեց կարեւորութեւնը լոյսին, որուն որպէս Աստուծոյ հոգիին ներթափանցում, այնջան պէտը ունի մարդ էակը։ Այնուհետեւ Վեհափառը յիչեցուց նաեւ մեր հին, աւանդական տօնը՝ Վարդավառը, որուն մեր Հայրերը զուգակցած են Տօնը Քրիստոսի Պայծառակերպութեան։ Վեհափառը իր պատգամին մէջ ըսաւ. «Այսօր այս տօնը, մեր բոլորին Համար Թափօր լեռ մըն է, պէտք է ելլենք եւ պայծառակերպուինը իբրեւ անհատ եւ իբրեւ ազգ։ Այլակերպութեան տօնը տօնն է մեր ինջնատեսութեան եւ ինջնաձանաչումին Աստուածային լոյսի հեղումին մէջ եւ ոչ թե մեր փառքին, մեր ձգտումներու լոյսին մէջ։ Երբ մարդ առանձնանայ գիտէ, հարստանալ գիտէ. երբ կ'առանձնանաս եւ ինքզինքը կը տեսնես Աստուծոյ լոյսին մէջ, ամբողջ ազգո կուգայ, մեր սուրբերը, մեր նահատակները կուգան Ցիսուսի հետ, իբրեւ Հայոց Մովսէսներ, Հայոց Եղիաներ, Լուսաւորիչներ, Սահակ-Մեսրոպներ, Վարդաններ, Շնոր-Հալիներ եւ Տաթեւացիներ․ անոնք կու~~զ~~ան իբրեւ Հայու լոյս եւ մեր ամբողջութեան ինջնութիւնը կը յայտնեն մեզի։ Ուխտենը, որ վաղը պիտի ըլլանը աւելի պայծառ, ճչմարտատես, եւ Հոգին պիտի բարձրացնենը, ի հեճուկս նիւթին»։

Քարոզի աւարտին Վեհափառը ֆրանսերէն լեզուով յատուկ խօսք ուղղեց
նախ քոյր եկեղեցւոյ ներկայացուցիչներուն, ըսելով. «Երբ միասնաբար կրրնանք աղօԹել Տիրոջ նոյն խորանին վրայ,
ահաւասիկ լոյսն է որ կը տեսնենք եւ
հակառակ ամէն տեսակի զանազանուԹեանց, մենք աղօԹքին մէջ կը գտնենք
միուԹիւնը մեր բոլորին, որ որպէս պատգամ կը հնչէ համայն մարդկուԹեան։
Ապա յայտնեց իր չնորհակալուԹիւնները
պետական եւ պաչտօնական անձնաւորուԹեանց, անոնց ցուցաբերած ազնիւ եւ
սրտբաց ընդունելուԹեան եւ այս մաս-

Ապա, ներկայ ժողովուրդը ստացաւ Հաղորդութիւն Վեհափառ Հայրապետէն եւ Սրբագան Հայրերէն։ Պատարագի աւարտին, տաճարի մուտքին, ժողո-վուրդը երգեց «Կիլիկիա»ն եւ «Ի Վեհ Բարձանց»ը։ Վեհափառը անգամ մը եւս օրհնեց իր հօտը, աղօթելով անոր միու-թեան, զօրացումին եւ պայծառութեան համար։

Գանատայի ծովային Հարստութեանց Դաշնակցային Նախարար՝ Փիէռ Տրպանեի խօսքը նաշկերոյթի ընթացքին։

Քէպէքի Վարչապետ Պր. Րընէ Լեվեքի Ներկայացուցիչին Ճաշկերոյթը Ի Պատիւ Վեհափառ Հայրապետին

Երկուչաբթի, 11 Ցուլիսի կէսօրուան ժամը 1-ին, Քեպէթի Վարչապետ, Ն.Վ. Պը. Րընէ Լեվեջի (որ այցելուԹեամբ Վենետիկ կը գտնուէր) կարգադրու– *Թեամբ, դեր-վարչապետ եւ կա*նանց իրաւունքներու նախարար եւ փոխ-Նախարար Գանձատան բաժանմունջի՝ Տիկին Բօլին Մարուա, չքեղ ճաչկերոյթ *մը տուաւ ի պատիւ Վեհափառ Հայրա*պետին, Քեպէքի կառավարութեան տրամադրութեան ներքեւ գտնուող ԺԷ. Դարու մէկ հիւրանոցին- Մեզոն Շինիք Կերույի մէջ։ Ներկայ էին Քէպէջի Արջեպիսկոպոսի օգնական՝ Տ. Մարջ Լէբլեր Եպիսկոպոս, Վարչապետի քաղաքական խորՀրդական Գյօտ Մայէթե, Ափրիկեի եւ Միջին Արեւելքի Բաժնի Պր . Լէօ Բարէ , Միջ-Նախարարական նախարարութեան քաղաքական բաժնի վարիչ՝ Պր. Լիւսիէն Վալիէս, Տ. Մեսրոպ Սրբագան, Պր. Օննիկ Մարաչեան, Պր. Սարգիս Թչոյեան, Տօբթ. ժիրայր Պասմանեան, Տոքթ. Ժան Առա*ջելեա*ն, Պր. Խաչիկ Ցակոբեան, Պր. Ստեփան Չաբմաբեան, Պր. Եղուարդ Ֆրուննեան եւ Պր. Յովիկ Պետիկեան։

ձաչկերոյթը անցաւ ջերմ միննոլորտի մէջ։ ձաչի աւարտին խօսք առաւ Տիկին Մարուա, եւ ցաւ յայտնելէ յետոյ որ Որ. Րընէ Լեվեք անձամբ չէր կարողացած ընդունիլ Վեհափառ Հայրապետը, իր ուրախութիւնը յայտնեց Թէ յանուն Քեպէքի կառավարութեան եւ ժողովուր-դին կ՝ընդունի Վեհափառ Հայրապետը։ Քեպէքի ժողովուրդը, Վեհափառ Տէր, ինչքինք կը դասէ ձեր ժողովուրդին հետ, և սիրով կ՝ողջունէ ձեղ Քեպէքի աւանդահան և Հայուսանասեն «Ին»

իր պատասխան-խօսքին դէն։ կան եւ Հայրանասէր այս քաղաքին դէն։ Վեհափառ Հայրապետը իր խնդակցու-Թիւնը յայտնելէ յետոյ Քեպէքի կառավարուԹեան ցոյց տուած բացառիկ հիւրասիրուԹեան համար, որով Քեպէքի ԿառավարուԹիւնը ուզեց ցոյց տալ իր գնահատանքը- Մոնրէալի Հայ Ժողովուրդին եւ անոր կատարած դրական ու ազնուական ներդրումին համար։

Վեհափառ Հայրապետը անդրադառնալէ յետոյ մի ջանի կէտերու մասին՝
որոնջ կը հետաջրջրէին Հայերն ու
Քեպէջցիները առհասարակ, վեր առաւ
այն ջանի մը հիմնական գիծերը՝ որոնջ
կը միացնեն Հայերն ու Քեպէջցիները։
Պատմուժեան ջառուղիներուն վրայ
Քեպէջը, ըսաւ Վեհափառ Հայրապետը,
այսօր փաստեց ինծի, որ Պատմուժեան
ապրումը ունի՝ բայց պատմուժեան չի
պատկանիր։ Այստեղ պատմուժեւնը ուղեցոյց է, լոյս է, առաջնորդ է վաղուան
համար։ Եւ մաղժանջներ ըրաւ Քեպէջի
պարգացման, յառաջղիմուժեան ու նպատակասլաց վերելջին համար։

Օրուան Հաձելի գիւտերէն մէկը այն
էր` որ Քեպէքի ժողովուրգին մէկ
կարեւոր մասը կուգայ Հիւսիս-
արեւմտեան ֆրանսայէն, Նորմանտիէն,
եւ ներկաներէն չատեր գիտէին «Մա
Նորմանտի» երգը, որ ինչպէս ծանօթ է՝
մեր սիրելի «Կիլիկիա» երգին նախա-

տիպն է։

Ճաչկերոյթը փակուեցաւ ժամը 3-ին եւ հիւրերը մեկնեցան Քեպէջի Սենթ Ան տը Պոփրէ ուխտավայրը, ուր Վեհափառ Հայրապետը դիմաւորուեցաւ Տեսուչ Հօր եւ Ռիտամբսիոնիստ հայրերու կողմէ։ Ուխտաւորութեան այս այցելութեան աւարտին, Վեհափառը հիւրասիրուեցաւ միաբանութեան կողմէ։

Վեհափառ Հայրապետը Կիլիկեան Իշխանի շքանշանով կը զարդարէ կուրծքը ազգային բարերար Հայկ–Արամ Առաքելեանի որուն կողքին կանգնած է իր ազնուափայլ տիկինը։

Գարեգին Ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի եւ Անճասանելի Կամօքն Աստուծոյ եւ Ընդրութեամբ Ազգիս Եպիսկոպոսապետ եւ Կաթողիկոս Հայոց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ,

Շնորդեր, Սէր եւ Խաղաղութիւն ի Տեաոնէ եւ Ողջոյն Հայրապետական ի Մէնջ եւ Օրհնութիւն Յաջոյ Սրբոյ Հօրն Մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին

Սիրեցեալ Որդւոյ Մերում եւ Հարազատի Սրբոյ Աթոռոյս

S. Մեսրոպայ Ս. Եպիսկոպոսի Աշճեան, Բարեխնամ Առաջնորդին Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմին

Հայրապետական այսու Կոնդակաւ ուրախուժիւնն ունինք յայտնելու Ձեր Սիրելուժեան Մեր խորագոյն գնահատանքը այն բազմաբեղուն Հոգեւորական սպասաւորուժեան, զոր անվերապահ սիրով եւ անչահախնդիր նուիրումով ընհայեցիք Հայց. Եկեղեցւոյ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կախողիկոսուժեան եւ յատկապես Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմի մեր սիրեցեալ ժողովրդեան։

Ահաւասիկ 1977 թուականչն ասդին, չուրջ վեց լրիւ տարիներ, յորմեհետև կոչւեցաք Եպիսկոպոսական սուրը եւ բարձր կարգին եւ Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմի Առաջնորդական ծանր պարտաւորութեան, առաւել ջանքով եւ եռանդագին աշխատանքով բազմապատկեցիք Ձեր ծառայութիւնները ի սպաս Ա. Եկեղեցւոյ եւ հայ ժողովրդեան Միացեալ Նահանգներու եւ Գանատայի մէջ։

Մենք ականջալուր եւ ականատես եղանք այն այլազան նախաձեռնութեանց եւ արդիւնալից գործունէութեանց, որոնց բարիջները վայելեցին, եւ կը չարունակեն վայելել, Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմի մեր զաւակները։ Ազգային-եկեղեցական կեանջի, Թէ Հոգեւոր-կրօնական, Թէ կրԹական-մշակուԹային, Թէ գրական-մտաւորական եւ
Թէ ընկերային-ազգային մարզերուն մէջ
բազմաԹիւ իրագործումներու գլխաւոր
մղիչ եւ կազմակերպիչ անձր Հանդիսացաջ։ ԱնձնուիրուԹեան, անխոնջ, յարատեւ եւ ծրագրեալ աշխատանջի առաջինուԹիւնները գործնական եւ պերհախօս
արտայայտուԹիւն գտան Ձեր անձին մէջ։

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան եւ անոր Դպրեվանքին Հանդէպ Ձեր
նախանձախնդիր ոգին եւ օգտաւէտ ծառայութիւնները ուրախութեան աղբիւր
եղան Մեզի անձնապէս եւ Մեր Կիլիկեան
Ս. Աթոռին Միաբանութեան եւ Ազգային
Կեղրոնական Վարչութեան Համար։

Այս բոլորին եւ դեռ ուրիչ արժանիջներու եւ ծառայութեանց որպէս արժանի գնահատութիւն, ընդառաջելով Տիրախնամ թեմիդ Ազգային-Եկեղեցական Իչխանութեան չերմ փափաջին, այսու Հայրապետական Կոնդական Ձեզի կը չնորհենջ ԱՐՔՈՒԹԵԱՆ տիտղոս եւ պատիւ։

Սրտանց կ'աղօթենք առ Բարձրեալն Աստուած, որ Ձեղ զօրացնէ որպէսզի չարունակէք յարաճուն գնացքով ծառայութեան Ձեր այս պայծառ ճանապարհը եւ որպէս Հայց. Եկեղեցւոյ ԱՐՔԵՊԻՍ-ԿՈՊՈՍ նորանոր եւ առաւել պտղաբեր ծառայութիւններով փառաւորապէս արժեցնէք Ձեր կոչումն ու հաւատքը, սէրն ու նուիրումը մեր Սուրբ Եկեղեցւոյ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան դարաւոր Աթոռին եւ Ամերիկահայոց Արեւելեան թեմի սիրեցեալ ժողովուրդին հանդէպ։

Ողջ լերուբ ի Տէր, զօրացեալ չնորհօբ Ս․ Հոգւոյն եւ յաւէտ օրհնեալ ի Մէնջ․ Ամէն․

> ԳԱՐԵԳԻՆ Բ․ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

Վեհափառին Խօսքը եւ Գործը

Հաւաքականութեան Հին թե Հասուն սե– րունդները – եւ առիթը պիտի տար որ անոնք իրենց հաւատարմութեան ուխտը վերանորոգէին հանդէպ Հայաստանեայց եկեղեցիին, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթժոռին եւ անոնց միջոցաւ՝ Հայ Ազգին։

Ինչ որ աւելին եղաւ՝ իսկական մասնակցութիւնն էր այս խանդավառութեան՝ րոխ ժունեն ոբևուրժիր - դորուվրբևուր ու պատանիներուն – որոնց Հանդիպեցաւ Վեհափառը այն բոլոր հայաչատ հա-մայնքներուն մէջ զորս այցելեց, եւ երկրորդ՝ իր խօսքերուն ազդեցութիւնն էր մեր ծիրէն դուրս եղող Հաւաքականու*թեանց եւ պաչտ*օնական, պետական, կրօնական չրջանակներու վրայ։

Արդարեւ, լոկ պաշտօնական եւ արարողական այցելութիւն մը չեղաւ այս այցելութիւնը – Վեհափառին հանդի– պումները իր ազգին զաւակներուն եւ զանազան կրօնական ու քաղաքական իչխանաւորներու եւ ներկայացուցիչրբևու Հբա բևեբճ ժուտ ենօկօճօնայիր ձեւակերպութիւններ չէին ու չեղան։

Ոևետմար աստճբլունիւր դն բմաւ այո ուղեւորութիւնը։ Վեհափառ Հայրապետը եղաւ Հայց. եկեղեցւոյ եւ անոր մի-ջոցաւ Հայ ազգին՝ նամանաւանդ արտահայաստանի՝ ճչմարիտ ու խիզախ բան– բերը ոչ միայն ներհայկական չրջանակի դէծ, այնբւ անատեիը յանտեբնաիաը բւ Հաղորդակցական գետնի վրայ։

Ներհայկական գաղութային չրջանակի մէջ՝ Վեհին ուղեւորութիւնը եղաւ առաքելունիւն մը ի սպաս սփիւռքի մէջ Հայց. եկեղեցւոյ եւ հայ հաւաքականու թեան գոյատեւման եւ բարգաւաձման պայքարին – մխիԹարելով յուսալքեալ– ները, վերադարձնելով մոլորածները իրենց Հօտին եւ վերանորոգելով ուխտը անոնց՝ որոնք տատամսիլ սկսած էին։

Իսկ արտահայկական դետնի վրայ՝ ան տարաւ Հայաճանաչման նուրբ, դժուարին եւ յա**ջախ ապերախտ գործը**։

Ան զրուցեց մանուկներու հետ իրենց լեզուով, տեսակցեցաւ օտար պաշտօնական անձնաւորութիւններու Հետ՝ դիւանատնտեսութեան լեզւով, քոյր եկեղեցիներու ներկայացուցիչներու *հետ՝ Քրիստոսի աւետարանին հաւատար–*

Ու թեեւ գրուցեց, քարոզեց եւ պատգամեց տարբեր լեզուներով եւ տարբեր մտայնութիւններու տէր մարդոց տարբեր բառամ Թերքով՝ շեշտը եղաւ միչտ նոյնը - դրական, Հնչումը՝ Հայկական, ու *պատղամը՝* տիեզերական։

Շատ յիչատակներ պիտի Թողու Վե-Հափառը իր ետին - ձեզմէ չատերուն առանձնապէս , ու բոլորին հաւաքաբար ։

Սակայն եթե կայ բան մը որ պիտի ուզէինք որ միչտ մնար մեզ հետ – իր կենդանի օրինակն է – օրինակը անխոնջ Հովիւին եւ խիզախ պայքարողին։ Եւ եթե կարելի է մի քանի բառերով իռութրել այր եսևս իսոճերն սև նևաւ Վեհափառը եւ վերբերել խօսքերուն ետին եղող ռազմավարութիւնը՝ կը կարծեմ որ

- Ձերբազատում՝ կրօնական, մշակու*թային, մտաւորական, համայնքային եւ* ընկերային «կեթօ»ի մտայնութենէն։

Գոյատեւում՝ առանց լճացման։ - Ինքնաձանաչում՝ առանց հիւանդագին

ներՀայեցողութեան։

– Ինջնավստահութիւն՝ առանց յոխոր– տանքի ։

- Դրական դիրքաւորում՝ առանց նահանջի ։

Վեհափառ Տէր, տակաւին մի քանի չաբաններ եւս ունիք Ձեր այս առաքելութիւնը ամբողջացնելու այս ափերուն վրայ։ Սակայն Թոյլ տուէք որ հիմակուրնէ ըսենք՝ վարձքերնիդ կատար, Շնորհաձիր Հայրապետ։

Фпрпиро - Зпіри 17, 1983

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոս Թորոնթոյի մէջ

Վեհափառ Հայրապետը կը ժամանէ Թորոնթոյի Հայ Կեդրոնի սրահը։

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի թիւնները։ Հովուապետական այցելուԹեան վերջին Հանգրուանը Թորոնթեօն էր, որու Հայրենասէր Հայութիւնը ականջալուր րյլայէ ետք բոլոր արձագանգներուն եւ իմանալէ յետոյ ստեղծուած խան-դավառութեան ու ոգեւորութեան մասին, կարօտով կը սպասէր կրկին համակուելու նոյն ցնծութեամբ։

ԵրեքչաբԹի, 12 Ցուլիսի երեկոյեան ժամը 7:30ին Վեհափառ Հայրապետը, ընկերակցութեամբ Հիւս Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի եւ Գանատայի Առաջնորդ՝ Գերչ · Տ · Մեսրոպ Արթ · Աչձեանի , իր գաւազանակրին եւ Թորոնթեոյի հայ համայնքի հրաւիրակ՝ Տիար Ռաֆֆիկ Տէր Պօղոսեանի ժամանեց Թորոնթոյի օղակայանը, ուր ընդունուեցաւ գաղութի նորահաստատ Ս․ Աստուածածին Հայց․ Առաջ. Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ Հոգեչ. Տ. Խաժակ Վարդ. Ցակոբեանի եւ ազգային ներկայացուցիչներու կողմէ։ 0ն-*Թարիոյի Նա*հանգ*ի կառավարու*Թեան կողմէ Վեհափառ հօր ընդառաջ եկան Մչակոյթի եւ Քաղաքացիութեան նախարար՝ Տիկ · Սիւզան Ֆիլ, Խորհրդարանի անդամ Պրն․ Ճոն Ուիլիըմս, Լիբանանի Ընդհ. Հիւպատոս Ատիպ Ալամրտտին, ինչպէս նաեւ Վեհափառին ծնողբը, Հարազատներ եւ խումբ մը Հայորդիներ։ Պատուոյ սրահի մուտքին կանգնած էին Թորոնթոյի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սկաուտները, որոնց անունով փոքրիկն Ապաձեան բարի գալուստ մաղթելէ ետբ վեհափառին եւ համբուրելէ ետք անոր Մ․ Աջը, յանձնեց դեղեցիկ ծաղկեփունջ մը։ Սրահին մէջ յանուն հայ գաղութեին բարի գալուստի խօսք ուղղեց Ազգային Երեսփոխան Տիար Զաւէն Սարգիսեան Հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով․ ապա չնորՀակալունեան եւ ազնիւ զգացումներու փոխանակումէն ետը, Վեհափառ Հօր լ...... ետք, Վեհափառ Հօր շքախումբը համբայ ելաւ դէպի Հայ Կեդրոն։

Ժամը 8։45-ին, Գանատական եւ Կիլիկիոյ կախողիկոսութեան դրօչները կրող Վեհափառին պաշտօնական ինքնաչարժը Հասաւ Հայ Կեդրոն, որուն չրջաբակը լեցուցած էին բազմահարիւր հայորդիներ, առաջին իսկ վայրկեանէն ցուցաբերելու իրենց Հաւատարմութիւնը Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին եւ Հաղորդուելու Վեհափառի համակող եւ առինջնող անձով։ Մուտքին կանգնած էին, ժողովուրդին հետ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Արիները, Գանատայի, Օնթարիոյ եւ Հայաստանի Հանրապետութեան եռագոյն դրօչներով եւ իրենց նուագախումբի ֆանֆարով։ Վեհափառը ընդունուեցաւ Գա-Նատայի ազգային քայլերգով, «Ցառաջ Նահատակ» եւ «Կիլիկիա» քայլերգներու նուագով եւ ժողովուրդի ընկերակցութեամբ։

Ապա «Ուրախ Լեր» եւ «Հրաչափառ» չարականներու երգեցողութեամբ վեհափառը առաջնորդուեցաւ Հայ Կեդրոնի գեղեցիկ սրահը, որ հաւաքուած էին չուրջ ինը հարիւր հայեր, ընդունելութեան- Հիւրասիրութեան Համար։

Սկիզբը՝ Տիար Ռաֆֆիկ Տէր Պօղոսեան, ետևի ժանսւուսի ին խոսճով արժնաժանձաւ դաղութի խանդավառ կազմակերպումին եւ արագ վերելքին, Վեհ. Հայրապետի սիրոյ, եղբայրութեան եւ միասնութեան էջերուն եւ պարագաներուն մասին եւ ըսաւ, «Ձերդ ՎեՀափառութեան արտայայտած այլ մէկ փափաքը իրականութեան վերածուած է. այս պահուս ե θ է ոչ ամբողջու θ եամբ «U• Աստուածածին» եկեղեցւոյ ու համայնքի կազմութեամբ գմբեթաւորուած են ազգային, կրթական եւ եկեղեցական մեր ազգագազմումին վայել իրականու-

ՀերԹով խօսք ուղղեցին նաեւ Սիւզան Ֆիչ, Լիբանանի Ընդ4․ Հիւպատոս՝ Ն.Վ․ Ատիպ Ալլամըտտին եւ Մեսրոպ Արջ. Ալձեան, որ յայտնեց իր ուրախութիւնը գաղութե-գաղութ, հայութենէ հայու-*Թիւն Ցունիս 2–էն ասդին Վեհափառին* հետ ըլլալով, եւ բաժնեկից ըլլալով Համայն ժողովրդի ուրախութեան եւ խանդավառութեան։

Ապա Վեհափառ Հայրապետը Անդլերէն լեզուով իր չնորհակալութիւնը յայտնեց Պետական ներկայացուցիչներուն եւ անձնաւորութեանց, Ցոյն Ուղղափառ Եկեղեցւոյ Հովիւին, Հայ Աւետարանական Եկեղեցւոյ Հովիւին Վեր․ Եսայի Սարմազեանին եւ Հայ Կա-Թողիկէ Համայնքի ներկայացուցիչներուն, որմէ ետք իր անդրանիկ խօսքը ուղղեց իր ժողովուրդին գնահատելով նախ 20 տարուան Հսկայական յառաջդիմութիւնը մեր չէն դեղեցիկ այս Հայ Կեդրոնով եւ նոր եկեղեցւոյ մը կառուցուելու ծրագրին իրագործումով, ըսելով, «Ձեր քով քովի ըլլալը աղդու-Թեան նախապայմանն է, որով հետեւ Ազ-գուժիւնը հաւաքական ոգի է։ ԵԹէ կահբրաճ ճով ճովի բւ իհահղով ժիհաև րլլալ, այն ատեն է որ Ազգը մեր մէջ կ'ապրի։ Պիտի ըսէի Հպարտութեամբ թէ մենք Արարատ ունինք եւ Աստուածանման եկեղեցի։ Եկեղեցին պիտի կառուցէք մէկ ժողովուրդի համար եւ ոչ թե մրցակցութեան համար, եկեղեցին մէկ է, չենք ունեցած իրարմէ անջատուած եկեղեցիներ։ Պիտի ծառայէջ մէկ Աստուծոյ. մէկ ազգութեան, մէկ եկեղեցւոյ եւ ոչ մէկ այլ եւ ուրիչ նպատակի, ի չահ մէկ եւ ամբողջական Հայութեան եւ Հայց․ Առաջելական Ս․ Եկեղեցւոյ»։

Վեհափառ Հայրապետի պատգամէն ետք ժողովուրդը մօտեցաւ Համբուրելու Վեհափառին Ս․ ԱՏը եւ ստանալու Անոր օր Հնութեիւնը ։

Չորեքչաբնի 13 Ցուլիսի առաւօտեան ժամը 10։00-ին ընդունուեցաւ այցելութիւնը Թորոնթոյի Անկլիգան եկեղեցւոյ Էտուրրտ Սբոթ Արջ.ին որուն հետ Վեհափառը խօսեցաւ Վանքուվրրի մէջ կայանալիք եկեղեցիներու համաշխարհային Խորհուրդի Ընդհ. Ժողովի նախապատրաստական աշխատանքներուն մասին։

Ժամը 11:00ին Վեհափառը հարցազրոյց ունեցաւ CBC հեռատեսիլի ընկերութեան հետ եւ այս տեսակցութիւնը ձայնասփռուեցաւ երեկոյեան ժամը 6:30-ին։

Ժամը 11:30-ին Վեհափառին այցելեց Գանատայի Եկեղեցիներու Խորհրդի ԸնդՀ․ Քարտուղար Վեր․ Տանըլտ Անտերսըն։

Աւելի ուչ, Վեհափառ Հայրապետը իր Հոգեւորական խումբով եւ ընտանեկան պարագանելով եւ Հարագատներով այցելեց Եորքի զերեզմանատունը, աղօթե մատուցանելու իր Հօր՝ հանդուցեալ Ցակոբ Սարգիսեանի հոգւոյն համար, որուն չիրիմին առջեւ Վեհափառը ծաղկեպսակ մը զետեղեց։

I SURRENDER

"I don't know who—or what—put the question. I don't know when it was put. I don't even remember answering. But at some moment I did answer "yes" to someone or something. And from that hour I was certain that existence is meaningful and that, therefore my life (in self surrender) had a goal."

> —Dag Hammarskjold in Markings

AN APPEAL TO **OUTREACH READERS**

Once a year we appeal to our readers for a donation to help defray the expenses of publishing OUTREACH.

As you know, there is no subscription fee for OUTREACH. It is sent without charge to thousands of homes. This special issue, for example, is being mailed to 11,000 homes.

The costs of preparing a publication continues to rise, and yet it cannot be considered to be a luxury, it is a necessity. It is only through the printed word that we can keep in touch with each other.

Please, take the time now, and send your taxdeductible donation.

Enclosed is my check/money order \$	, , , , , , , , , , , , , , , , , , ,
Name	
Address	
City, State, Zip	

Send your donation to: Armenian Apostolic Church of America 138 East 39th Street New York, New York 10016

A Mini Lesson

One of the most persistent objections to Jesus on the part of the establishment was His friendship with the outcasts of respectable society. Jesus defended His actions as essential to His mission, which was to those in need, whatever their social standing. His concern was with the real needs of those He met, physical and spiritual, and in meeting those needs He cared little if conventions and taboos were overridden.

A Spiritual Leader Visits His Flock

At Sts. Vartanantz Church, Ridgefield, N.J.

Placing a wreath at the Martyrs' Monument in

Capturing the Children's gleeful attention at (left)St. Illuminator's School, N.Y., and at the (right)Armenian School of New Jersey, New Milford, N.J.

Speaking to the residents of $St.\ Sarkis\ Towers\ homes$ in Detroit.

"Smile for us, Vehapar." One youngster in New York photographs His Holiness as another prepares her camera.

Visiting Levon Tufankjian at the Old Age Home in Jamaica Plains, Mass.

Posing with some youngsters in Springfield, Mass.

PLEASE DO NOT FORGET YOUR ANNUAL CONTRIBUTION TO OUTREACH

Government

(Continued from page 1)

States—and it is something special and unique to us—is that no matter who you are you are allowed to cherish that tradition and still be a New Yorker, an American in the full sense of the word."

On June 10, the Governor of Massachusetts, Michael Dukakis hosted a luncheon in honor of His Holiness in the state capital building. Governor Dukakis praised the role Armenians have played in the advancement of Massachusetts. He expressed his deep happiness of being able to personally greet the Catholicos.

During a one-day stay in Providence, Rhode Island, Karekin II met Senator Claiborne Pell, Representative Claudine Scheider, and former Senator John O. Pastore, as well as Vincent A. Ciani, Jr., mayor of Providence and Judges Jacob Hagopian, Haiganoush Bedrosian and John P. Garan.

In a visit to Harrisburg, Pennsylvania, on June 28 His Holiness met with Governor Richard Thornburgh. During his visit the Governor presented Vehapar the Cilician flag which had flown over Pennsylvania's capital building the morning of His Holiness' visit.

Similar visits took place in Chicago, Detroit, and in Canada. (See pages 8 and 9 for details on the Canadian trip).

Catholicos Karekin's itinerary also included encounters with the leaders of many sister Christian denominations. In addition to private meetings and receptions, His Holiness was invited to address the General Assembly of the Presbyterian Church in Atlanta, Ga. and the General Synod of the United Church of Christ in Pittsburgh, Pa.

On June 3, Terrence Cardinal Cooke held a reception in his residence in honor of His Holiness. The Cardinal and the Catholicos participated in a joint service in St. Patrick's Cathedral.

On Monday, June 6, His Holiness visited the Armenian Missionary Association headquarters in Paramus, New Jersey, where he was greeted by Dr. S. Bezirganian, chairman of the Board of Trustees, and Rev. G. Chopourian, executive director and other members of the Board and lay leaders. That same day, His Holiness visited St. Mark's Syrian Orthodox Cathedral in Hackensack, N.J. and the Syrian Archdiocese in Lodi, N.J. His Holiness was greeted by Archbishop Athanasius Samuel, primate of North America. A delegation from the Coptic Orthodox Clergy, led by Father Gabriel Sayid, also visited the Catholicos.

On June 7 the National Council of Churches, in honor of Vehapar's visit to New York, held a special Service at the Interchurch Center Chapel in New York. The service included a special prayer written by St. Nerses of Lampron, who is considered to be a forerunner of the ecumenical movement. The special prayer celebrates the *oneness* of the church and ends with, "When in Spain Christians pray, the prayer is also mine because I am, like they, a Christian. And when I pray in Cilicia, it is also their prayer, because they also believe as I do."

In Atlanta, Georgia, on June 9 His Holiness addressed the Presbyterian Church's General Assembly in World Congress Hall where the two Presbyterian Churches were having their first joint worship. (The Presbyterian Church was split during the American Civil War, and was just reunited at this Assembly). His Holiness was introduced by Rev. John F. Anderson, moderator of the Southern branch. His Holiness spoke about the meaningful turning point of the Presbyterian Church in the U.S. He also expressed his deep appreciation for the educational role that the Presbyterian Church played in the Middle East.

In Boston Vehapar met with Cardinal Mederios; in Chicago with Cardinal Bernardin; in New York with Archbishop Iakovos, Greek Patriarch of North and South America. Special ecumenical services took place at St. Matthew's Cathedral in Washington, D.C. with Bishop James Hickey. In a joint service Bishop Hickey said, "We seek Christian unity so that in one concerted voice we can proclaim salvation—it is not for diplomatic or corporate strength, but a sign of obedience to one

On July 20 His Holiness left Toronto for Vancouver, British Columbia, where he attended the Sixth General Assembly of the World Council of Churches. SUMMER 1983

and Church Leaders Greet and Honor Karekin II

Archbishop Iakovos, spiritual leader of Greek Orthodox Christians in the Americas, welcomes Karekin II to the Chapel of St. Paul at the headquarters of the Greek Archdiocese of North and South America in New York City. The two Patriarchs prayed together for Christian unity.

Pennsylvania's Governor Richard Thornburgh presents the Catholicosate's flag to His Holiness. The flag was flown over the capital that morning.

The Catholicos with Cardinal Dearden of Detroit.

A Visit with Cardinal Joseph Bernardin, Roman Catholic Bishop of Chicago.

 $\label{lem:condition} \textit{Archbishop Samuel of the Syrian Orthodox Church presents His Holiness with a \textit{Mother-of-Pearl Encolpian}. \\$

His Holiness thanks Massachusetts Governor Michael Dukakis.

In Providence, Rhode Island, Vehapar meets with U.S. Senator Claiborne Pell and U.S. Representative Claudine Shneider.

A Presentation to John Allin, Presiding Bishop of the Episcopal Church in U.S.A.

World Council of Churches' Mission in Vancouver: A Strong Voice

The Sixth Assembly of the World Council of Churches began its meeting on Sunday, July 24, at the Pacific Coliseum, with an ecumenical service in the morning and a public celebration in the afternoon, attended by 15,000 people.

Daily worship services took place in a large tent which had been set up on the campus of the University of British Columbia. The plenary sessions were held in a nearby gymnasium, and smaller groups met in other buildings on the campus.

Prelates from around the world were present, dressed in robes that ranged from the sumptuous cassocks of the Orthodox churches to the simple black and purple of other denominations, representing about 450 million Christians. The Assembly was composed of some 900 delegates, plus their staff and guests, delegated observers, fraternal delegates, the press, and daily visitors.

Of the 900 delegates, some 200 represented the Orthodox, Oriental Orthodox and Assyrian Churches. The Armenians were represented with delegations from the Holy Sees of Etchmiadzin and Cilicia.

His Holiness, Catholicos Karekin II, Vice-Moderator of the Executive Committee had a very visible and active role. Other delegates of the Cilician See were Archbishop Mesrob Ashjian, Prelate of the Eastern United States and Canada, Bishop Aram Keshishian, Prelate of Lebanon, Rev. Fr. Anoushavan Tanielian, Youth Delegate, and Ms. Arpi Hamalian, Professor at Concordia University. Other participants were Ms. T. Simonian from the Middle East Council of Churches and Ms. Meline Topakian.

During the first week, the Assembly received the reports of the Moderator and of the General Secretary, and was introduced to the theme of the Assembly, "Jesus Christ—The Life of the World," with the introduction of the sub-themes, "Life: A Gift of God," "Jesus Christ: The Life of the World," "Life: Confronting and Overcoming Death," and "Life in Unity." A moving testimony was given to the native people of Canada, and the recognition of their right to their land. Another high moment was the solemn erection of a Totem Pole, a gift from the native people of Canada to the W.C.C.

On Saturday evening, July 30, during the preparatory service for the two public worship services of the Assembly, His Holiness Karekin II delivered a sermon, "From Gethsemane to Mount Tabor," in French. (See page 13 for full text).

On Sunday, July 31, representatives of virtually every branch of world Christianity joined in a stirring service based on an unprecedented agreement on the basic elements of faith. Calling it a "unique occasion," Most Rev. Robert Runcie, the Arch-

WCC Sixth Assembly—Vancouver, Canada Around the theme "Jesus Christ-the Life of the World" the World Council of Churches met in Assembly from July 24 to August 10, 1983, at the University of British Columbia, Vancouver, Canada. Among some 3,000 participants were over 900 official delegates from the 300 member churches in 100 countries of the world. They reviewed the work of the WCC since the Fifth Assembly which met in Nairobi, Kenya, in 1975, and set general guidelines for the Council's future work. His Holiness Karekin II served as Vice-Moderator of the Central Committee since his election at the Fifth Assembly in 1975 through the conclusion of the Sixth Assembly.

At opening ceremonies of the World Council of Churches' Sixth Assembly.

The Armenian and Syrian delegation at the Sixth Assembly of the WCC.

bishop of Canterbury, led the celebration in a tent packed with more than 3000 people from many countries, races, and cultures.

In mingled tongues, the international congregation sang and prayed. Roman Catholic bishops alternated with Protestant, Anglican, Russian Orthodox and Armenian Apostolic clergy and laity, both men and women, from the East and the West, in reading scriptures and leading the litanies. Archbishop Mesrob Ashjian led the congregation in reciting the Nicene Creed and the prayer of intercession.

The service, including the Eucharist, was part of the World Council of Churches Assembly. It was the first public use of the new, common Liturgy, The Feast of Life, prepared in Lima, Peru in January, 1982.

On Monday, August 1, the Assembly broke into eight Issue Groups, discussing everything from Christian Unity to Medical Work. The introduction was made in a dramatization of the issues confronting the Assembly.

A particularly memorable moment occurred during one of the group meetings attended by Dr. Helen Caldicott, a leader in the anti-nuclear weapons movement. Speaking about nuclear disarmament, Dr. Caldicott said it was important to eliminate the threat of world annihilation so our children could live to 92. A woman from India rose and said solemnly: "No one in my village lives to 92."

On Saturday, August 6, the Orthodox Church celebrated the Feast of Transfiguration. The same day elections were held for the seven presidents of the W.C.C. and the 105 members of the Central Committee. Bishop Aram Keshishian from the Cilician See was elected a member of the Central Committee as were Archbishop Shahe Ajemian and Bishop Nerses Bozabalian, representing the Holy See of Etchmiadzin.

See of Etchmiadzin.
On Sunday, August 7, His Holiness Karekin II celebrated a Pontifical Divine Liturgy at St. Helen's Anglican Church, assisted by Archbishop Mesrob Ashjian and Bishop Aram Keshishian. Representatives of sister Oriental Orthodox churches took part in the celebration of the Holy Eucharist and also partook in the Holy Communion. Participating in the liturgy were the Contic Archbishop.

Holy Communion. Participating in the liturgy were the Coptic Archbishop Athanasius of Beni-Suef, Bishop Mekarios and Bishop Dr Garima of the Ethiopian Church, Archbishop Athanasius Yephrem of the Syrian Orthodox Church. These clergy sang parts of the Armenian Liturgy in the Syrian, Coptic and Amharic languages. Other guests represented the Secretariat for the Unity of the Christians from Rome, as well as the Danish Lutheran and Antiochean Orthodox

COME TO THE FAIR. A BOOK FAIR!

"It is chiefly through books that we enjoy intercourse with superior minds. . In the best books, great men talk to us, give us their most precious thoughts, and pour their souls into ours. God be thanked for books. They are the voices of the distant and the dead, and make us heirs of the spiritual life of past ages. Books are true levelers. They give to all, who will faithfully use them, the society, the spiritual presence, of the best and greatest of our race."

William Ellery Channing

William Ellery Channing was a famous Professor of Law at Harvard University. The words quoted above are from a speech, "Self-Culture," which he delivered in Boston in 1838. His words have just as meaning today, one hundred forty-five years later.

IN CELEBRATION OF THE CULTURAL MONTH OF OCTOBER THE PRELACY TOGETHER WITH THE BOOK STORE MANAGEMENT AND THE LADIES' GUILD IS SPONSORING A BOOK FAIR. COME BROWSE AND BUY SOME OF THE MANY BOOKS THE PRELACY OFFERS. . . BOOKS WHICH YOU CANNOT BUY FROM BOOK STORES.

BOOK FAIR
OCTOBER 7 - 8 - 9
STS. VARTANANTZ CHURCH
461 Bergen Blvd., Ridgefield, New Jersey

Hours:

Friday October 7 — 8-11 p.m.

Saturday October 8 — 10 a.m. - 10 p.m.

Sunday October 9 — Noon - 2 p.m.

Armenian Genocide Noted by WCC Assembly

During the Sixth Assembly of the World Council of Churches, while discussing problems related to Human Rights, specific references were made to the genocide committed by the Turkish authorities against the Armenian people.

Representatives of the Armenian Church from the Holy See of Etchmiadzin and the Holy See of Cilicia reminded the Assembly of the injustices perpetrated against the Armenian people and nation. Several clergy delegates spoke about genocide in general, and specifically about the Armenian Genocide.

Representatives of both Holy Sees requested that the Assembly release a special statement regarding the Armenian Genocide. In response to this request and to other discussions that took place during these sessions, the Reference Committee on Public Issues dealing with international questions of immediate importance presented the following draft to the Assembly on August 10, and was unanimously passed by the entire Assembly.

The draft approved by the General Assembly stated:

1. During this Assembly's discussion of violations of human rights our attention has been drawn to the historical reality and present threat to some peoples of genocide. Far too often these occurrences are passed over in silence. In certain current instances this is being used by groups to justify wholly unacceptable acts of violence.

2. In this context we have been reminded once again of the tragic massacre of one-and-a-half million Armenians in Turkey and the deportation of another half-million from this historic homeland at the beginning of this century. The silence of the world community and deliberate efforts to deny even historical facts have been consistent sources of anguish and growing despair to the Armenian people, the Armenian churches, and many others.

3. The Commission on the Churches on International Affairs of the World Council of Churches has raised this concern in the United Nations Commission on Human Rights with reference to the latter's study of the Question of Prevention and Punishment of the Crime of Genocide.

4. The assembly requests the General Secretary to provide information to the churches on this matter and to continue to pursue it in appropriate contexts. Public recognition of those events is essential in order that they not continue to engender violent acts of retribution, and that through remembering the history of the Armenian people, other peoples might be spared a similar fate.

for Jesus Christ-Life of the World

At banquet following Divine Liturgy with the participation of Orthodox churches and the Lutheran Church of Denmark.

On Saturday evening, July 30, during the preparatory service for the two public worship services of the General Assembly of the World Council of Churches, Catholicos Karekin II preached the following sermon. His Holiness delivered the sermon in French.

From Gethsemane to Mount Tabor. . .

"Watch and pray that you may not enter into temptation; The spirit indeed is willing, but the flesh is weak."

(Matthew 26:41)

These were the words that our Lord Jesus Christ addressed to his disciples when he found them asleep during the hardest moment of inner conflict and agony in his life at the garden of Gethsemane.

It was the day of the "Unleavened Bread." Jesus had assembled his disciples in Jerusalem for the traditional meal. To the great surprise of his disciples he washed their feet; he broke the bread and took the cup and proclaimed them to be his body and his blood, the life-giving source of the new covenant. He shared them with the Apostles and ordered them, saying: "Do this in remembrance of me." (Luke

I can imagine how the disciples were startled at this unprecedented event and deeply disturbed by it particularly when, that same evening, their Master told them: "You will all fall away; for it is written 'I will strike the shepherd, and the sheep will be scattered.' But after I am raised I will go before you to Galilee." (Mark 14:27-28).

It was in that atmosphere of bewilderment that Jesus together with his disciples proceeded "to a place called Gethsemane." For a while he broke away from them. He needed to be alone, to be with himself, to pray, and to communicate with his Father in heaven. His soul "was very sorrowful, even to death." The tempting thought passed through his mind: to see the cup of suffering and death removed from him. But at the same time he recognized the dominance of the divine will and followed it. When, in that moment of inner spiritual travail he returned to his disciples and found them asleep, he said: "Watch and pray that you may not enter into temptation; the spirit is willing but the flesh is weak

In my ecumenical recollection I am not sure whether this passage, these words of Christ, have found any significant place in our common worship and in our thinking. We rarely evoke the moment of Gethsemane. I believe that we all have had this Gethsemane experience in our own lives. I am sure that there have been

moments when we have been led or tempted to say: "the spirit is willing but the flesh is weak." You know well that St. Paul often said it in different words under different circumstances.

Today, in this evening, at this moment of self-recollection, of inner search and purification, of deeper self-inquiry and personal preparation, I feel that we are faced with this dilemma: "the spirit is willing but the flesh is weak." Tonight is a night of spiritual vigil. We prepare ourselves to enter into communion with Him who gave his body and blood for us. We are painfully aware that we all will not be able to take that communion together. But we all have the foretaste of it through our baptism, common prayer, common calling and common commitment to Him and to His Kingdom.

We all share this moment of Gethsemane, the experience of inner search and discovery, edification and dedication in faithful obedience to His will. Every time we approach the altar and partake of the body and blood of our Lord Jesus Christ, we need to make this journey to Gethsemane, asking ourselves how we can make the "willing spirit" overcome the "weakness of the flesh" the dominion of which has reached such large proportions and dimensions, having almost an over-powering influence over our own lives as Christians around the world. We need to be awake and not enter into temptation. But our human condition, particularly in a world so full of temptations, often fails into the "weakness of the flesh," as did happen to the disciples at Gethsemane even after the communion at their Master's table. Of course we speak about "the principalities of evil"; we are indeed quick and outspoken in publicly denouncing them. We eloquently speak about the manifestations of the "weakness of the flesh" in its appalling expressions of poverty, hunger, disease, oppression, racial discrimination, war, economic disorder, political injustice, denial and violation of human rights and so many others that the sheer enumeration makes us shiver. But how much of this do we see reflected existentially in our own persons and lives? Does the "weakness of our own flesh" bear on it their seal and imprint? Is the life of our own churches exempt from their distorting grip and influence?

Tonight, as we prepare ourselves for the Lord's table, for the Sacrificial Meal, "the spirit is willing" to enter into communion with Him: let us see to what extent "the flesh is weak" in us and needs restoration and renewal by the power of the Holy Spirit. Tonight is the night where we have to learn by ourselves how "to die to sin" so that at the altar, at the Lord's table we may "live to God" to use St. Paul's (Continued on page 14)

Groundbreaking ceremonies for the new Armenian Church and Community Center in Vancouver.

Հայրապետական Հանդիսաւոր Պատարագ Վէնքուվրրի Մէջ

Օգոստոս 7-ի Կիրակին անմոռանալի յիշատակներով լեցուն օր մը եղաւ Վէնջուվըրի հայուժեան համար։ Արդարեւ
այդ օր, պատմուժեամ մէջ առաջին անդամ
ըլլալով, Հայոց Կաժողիկոս մը Ս․ Պատարագ կը մատուցանէր՝ ճակատագրի
բերումով հայրենի հողերէն ամենէն
հեռու ինկած հայու բեկորներու համար։
Օր մը, վերջապէս, որ իր բազմազան
յայտագրով հիմջը դրաւ Վէնջուվըրի
հայուժեան կազմակերպեալ կեանջին եւ
յանձնառու Հայուժեանց։

Առաւօտեան ժամը 11:30-ին, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին 🖟. Կաթողիկոս չքեղ Թափօրով մը առաջնորդուեցաւ Անկլիգաններու Ս․ Հելէն Եկեղեցին։ Դպրաց դասուն եւ «Գառն Աստուծոյ»ն չալկող չորս երիտասարդներուն կը յաջորդէր Հայրապետական ամպՀովանին, գոր կը կրէին Պ.Պ. Ճէջ Պարտաջնեան, Սամ Լազարեան, Վահան Թաչնեան, եւ **Տորձ Աղաղարեան։ Վեհափառ Հօր առր**ն– թերակից էին, եպիսկոպոսական լման զգեստաւորումով, Ամերիկայի Առաջնորդ Տ․ Մեսրոպ Արջեպս․ եւ Լիբանանի Առաջնորդ՝ Տ. Արամ Եպիսկոպոս։ Թափօրին կը հետեւէին քոյր եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ եւ Եկեղեցիներու Համաչխարհային Խորհուրդի համաժողովի անդամներ։ ԵրգեցողուԹիւնները կատարուեցան Ս․ Աստուածածին եկեղեցւոյ դպրաց դասին կողմէ, ղեկավարութեամբ Տիկ · Սիրանոյչ Լազարեանի ։

Ճաչու գիրքը կարդաց Վատիկանի՝ եկեղեցիներու հետ միուժեան քարտուղարուժեան ներկայացուցիչ, Հայր Միջինկ։ Հաւատամքը ըսուեցաւ ներկաներու կողմէ՝ իւրաքանչիւրը իր լեզուով։

Ցուզիչ պահ մը ստեղծուեցաւ երբ *խորան բարձրացան քոյր եկեղեցիներու* Եպիսկոպոսները, եւ, իւրաքանչիւրը իր լեզուով կարդաց Ս․ Պատարագէն Բաժին *մը․-Տ∙ ԱԹանասիոս Եփրեմ՝ Ասորերէ*նով, Տ. Աթանասիոս Պենի-Սաէֆի Ղպտերէնով, Տ. Մեջարիոս եւ Տ. Կարիմա՝ ԱմՀարերէնով--ԵԹովպերէն--։ «Գոհութժեան» պահուն ալ, Վեհ. Տ.Տ. Գարեզին Բ․ ԿաԹողիկոս յանուանէ յիչեց անունները Արեւելեան ուղղափառ եկեղեցիներու պետերուն՝ Ամենայն Հայոց Վազգէն Ա. Կաթողիկոսին, Ասորի Ուղղափառներու Տ․ Իվաս Պատրիարջին, Ղպտի Եկեղեցւոյ պետ Տ․ Շնուտա Պա– րիարքին, Ե $ar{ heta}$ ովպիոյ եկեղեցւոյ պետ S. ՀայմանօԹ Պատրիարջին, եւ Մալապար եկեղեցւոյ Պետ Տ․ Պաղիլէոս Պատւ մվգղավղ

Իր քարոգին մէջ, զոր խօսեցաւ անգլերէնով եւ հայերէնով, Պատարագիչ Վեհափառը վերլուծեց «Ես եկի գի զկեանս ունեցին եւ առաւել եւս ունեցին» համարը (Յովհ. 10:10) կապելով գայն Եկեղեցիներու Համաչխարհային Խորհուրդի բնաբանին՝ «Քրիստոս Լոյս Աչխարհի» հետ։

Խօսեցաւ Հայ եկեղեցւոյ վկայութեան մասին՝ որով միչտ հաւատալ կեանք եւ լոյս Քրիստոսի։ Գնահատեց նաեւ քոյր եկեղեցիներու ներկայացուցիչներու մասնակցութիւն։ Ցաւարտ Ս․ Պատարագին։

Ցաւարտ Ս․ Պատարագի կատարուհցաւ օծումը Աստուածամօր պատկերին, գործ՝ տեղացի արուեստագէտ Զոհրապ Գըմգըմեանի, եւ որ պիտի զետեղուի նոր եկեղեցւոյ Խորանին վրայ։ Ապա, բոլոր ներկայ հոգեւորականներու մասնակցուԹեամբ, կատարուեցաւ խաղողօրհնէջի աւանդական կարգը։

Եկեղեցական արարողութեանց աւարտին՝ Վեհը առաջնորդուեցաւ սրահ՝ ժողովուրդի զուարթ ծափերուն ներքեւ, մինչ, իբրեւ ուրախութեան եւ խաղաղութեան Նչան՝ աղաւնիներ Թռցուեցան եկեղեցւոյ բակին մէջ։

Անմիջապէս յետոյ, նոյն եկեղեցւոյ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ սիրոյ ճաչ մը ի պատիւ Վեհափառ հայրապետին։ Վերոյիչեալ եկեղեցականներէն բացի, ներկայ էին Եխովպական եւ Յոյն Օրխոտոքս պատուիրակուԹիւնը, Տանրմարքայի Լութերական եկեղեցւոյ ներկայացուցիչներ, եւ Հիւրեր։ Վէնքուվըրի Համար աննախընթաց էր չուրջ 300 Հիւրերու մաս-նակցութիւնը՝ ձաչկերոյթին, որու ըն– թացրին ելոյթ ունեցան Պր. Վահէ Անտոնեան, Եկեղեցւոյ Ատենապետը՝ Պը․ Ճէջ Պարտագձեան, Համայնջի հիմնադիր անդամներէն Պը․ Վահան Թաչձեան, Առաջնորդ Սրբազանը, քոյր եւ դաւանա-կից եկեղեցիներու կողմէ՝ Տ․ ԱԹանասիոս Արջեպս․ Պենի Սաէֆի, Յոյն Օր-Թոտոջսներու կողմէ՝ ՏօջԹ․ Կապի Հապիպ։ Քաղցր էր լսել Հ․Օ․Մ․ի «Արազ» Շաբաթօրեայ Վարժարանի մանուկներու ելոյԹները՝ երգով եւ արտասանուԹեամբ։ Ելոյթ ունեցան նաեւ բազմաթիւ հիւրեր եւ արուեստագէտներ, ինչպէս նաեւ «Հա-մազգային»ի Մասիս Պարախումբը՝ մենապարով եւ խմբական պարերով։ Ընտանեկան, աւանդական մինոլորտ մը ստեղծուած էր, Հարազատութեան անոյչ զգացումներով օծում պահ մը՝ որ աւելի

եւս քաղցրացաւ, երբ խօսք առաւ Վեհափառ Հայրապետը, գնահատեց Մ Աստուածածին եկեղեցւոյ եւ համայնքի գործը, նչեց քոյր եկեղեցիներու մասնակցուԹեան էքիւմենիք նչանակուԹիւնը, եւ Թելադրեց որ ամէն մէկ հայ առաւել նուիրումով, սիրով եւ հաւատարմու-Թեամբ կապուի իր եկեղեցիին։

Հիմնարկէք Եկեղեցւոյ եւ Հայ Կեդրոնի

Կիրակի Օգոստոս 7-ին երեկոյեան, Վեհափառ Հայրապետը, ընկերակցութեամբ իր չքախումբին եւ 200-է աւելի հայորդիներու, ժամանեց Ռիչմընտ քա– ղաքի մէկ հողաչերտը՝ ուր պիտի բարձրանայ ապագայ Հայոց $\hat{U}_{\gamma}$ Լուսաւորիչ Եկեղեցին եւ Հայ Կեդրոնը։ Վեհափառը օրհնեց երկու անկիւնաքարերը, եւ ապա Առաջնորդ Սրբազանը, Մեսրոպ Արջեպիսկոպոս, կարգաւ Հրաւիրեց խօսք առնելու եկեղեցւոյ Հոդաբարձութեան Ատենապետ Պարտաբձեանը, Հայ Օգնութեան Միութեան Վարչութեան կողմէ՝ Տիկին Ձեփիւռ Թերզեան, Հայ Կեդրոնի կողմէ Պր. Արմենակ Տէր Ցակոբեան, եւ Ռիչմընտի քաղաքապետի ներկայացուցիչ Պապ Մքրախ։ Հուսկ խօսք առաւ Վեհափառ Հայրապետը, որ իրեն յատուկ զուարթ ոճով սկսաւ իր խօսքին, արտայայտեց իր երջանկութիւնը՝ առիթը կունենայ օրհնելու Հայոց եկեղեցիի եւ կեդրոնի Հողն ու Հիմնաքարերը։ Վերլուծեց իմաստը օրուան արարողու– թեան եւ անոր տարողութեան՝ եւ իմաստին։ Ապա չեչտեց Թէ որքան կարեւոր է եկեղեցին, եւ Թէ որքան կարեւոր է կեդրոնը, դպրոցը, եւ այն եսլոնը, սևսրձդով շրանաբսև ախախ նՈւա իրագործել այն օրը՝ երբ, գաղթականի Հոգեբանութիւնը եւ գրգլեակները մէկդի գաթ, ատրակոս չ ողոր ակակ դարբըն սեփական Հայ եկեղեցիէն եւ Հայ կեդրոնէն ներս։ Բոլորին աչքերէն արցունքի կայլակներ ցայտեցին այն պահուն երբ Վեհափառը՝ յիչելով Ատրպատականի Ս․ Ստեփանոս նախավկայի եկեղեցին եւ այն աւանդութերւնը՝ ըստ որում ամէն ընտանիք իր մեռելներու յիչատակին խաչ*ջար մը կը զետեղէր։ Ին*ք ալ, որ Գանատական Հողի վրայ կորսնցուցեր էր իր հայրը՝ ի յիչատակ իր հօր՝ խաչքար մը կը զետեղէր նոր եկեղեցւոյ պատին վրայ, որ պիտի կոչուէր Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայ Առաջելական Եկեղեցի։

Հիմնօրննէք Պրիթիշ Գոլումպիայի Հայ Մշակութային Միութեան Կեդրոնին

Աւելի քան տասնըեւ հինդ տարիներու կեանք ունի Պրիթիչ Գոլումպիայի Հայ Մշակութային Միութիւնը, որ քանի մը տարիներէ ի վեր ունէր նաեւ իր փոքրիկ կեդրոնը՝ ընդարձակ հողաչերտի մը վրայ։ Միութեան Վարչութիւնը խնդրած էր Վեհափառ Հայրապետէն՝ որ օրհնէր նոր կառուցուելիք կեդրոնին հիմնաքարը, զոր Վեհափառ Հայրապետը կատարեց Օդոստոս 7-ի երեկոյեան ժամը 7:30-ին, օժանդակութեամբ Հիւսիսային Ամերիկայի եւ Գանատայի Առաջնորդ Տ. Մեսրոպ Արքեպս Աշձեանի, Հոգեչ Տ. Եղիչէ Ծ. Վարդապետի եւ Արժանապատիւ Տ. Գուրդէն Քհնյ. Եարալանի։

ՕրհնուԹեան աւարտին, վարչուԹեան կողմէ ուղերձ մը կարդաց Պր. Օհան Անտոնեանը՝ եւ ապա հրաւիրեց Վեհափառ Հայրապետը՝ որ ուղղէ իր օրհնու-Թեան խօսքը։

Վեհափառ Հայրապետը յիչեց Թէ իր աւելի քան 30 տարիներու կեանքին մէջ, առաջին անգամն էր որ նոյն կէսօրէ ետքը նոր հայկական կառոյցներու օրհ-նուԹիւնը կը կատարէր, եւ ատիկա նկատեց հայ հոգիին եւ հայ արեան յաղ-Թանակը՝ Թչնամիին եւ հայարաագրին

վրայ։
Գարեգին Վեհափառ գնահատեց մշակութային միութեան կատարած աշխատանջը՝ Հայ մշակոյթը տարածելու իր
հիգին համար, չեչտեց՝ թէ միասին պէտջ
է գործենջ, ծառայենջ, որովհետեւ միասին կը բաժնենջ մեր պատմութիւնը։
Հայ մշակոյթը ոչ ոջին կը պատկանի
առանձնաբար, բայց բոլորիս կը պատկանի հաւաջաբար։ «Երկու Այբ չունինջ,
երկու Բեն չունինջ, երկու Գիմ չունինջ։
Մէկ այբուբեն ունինջ, եւ ես կը խոնարհիմ անոնց առչեւ որոնջ Ս. Մեսրոպի
Աստուածատուր այբուբենը կը սորվեցնեն Հայոց մանուկներուն. . .

Իր խօսջի աւարտին՝ Վեհափառը մէջբերեց ՍիամանԹօյի մէկ խօսջը, եւ մաղԹեց՝ որ ամէն հայ՝ իր եղբօր աչ– ջերուն մէջ դրախտը տեսնէ – այսինջն եղբայրանայ հայկական ամենաջաղցը ապրումներով, եւ գործէ միչտ մէկ ազգի եւ մէկ ապագայի հրամայականով։

Աննախընքաց եւ յաւերժ յիչատակելի այս երեկոն փակուեցաւ հիւրասիրու-Թեամբ մը՝ որուն ընթացջին Վէնջուվրրի մեր հայրենակիցները անգամ մը եւս առիթը ունեցան աւելի մօտէն ծանօթանայու իրենց Հայրապետին հետ։

Wonderful Memories That Will Linger for Years

Chatting with Senator Robert Dole in Washington, D.C.

At worship service in Chicago at meeting of the General Board of the Christian Church. At left is Dr. Kenneth L. Teegarden, and right Dr. Howard E. Dentler.

Ms. Julie Tashjian, Secretary of State of Connecticut addressing banquet honoring His Holiness.

Youth Festival at Camp Haiastan, Franklin, Mass.

With Armenian Community, Atlanta, Georgia.

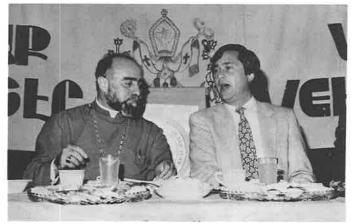
M. Drapeau, Mayor of City of Montreal receiving His Holiness.

Meeting with the youth, Montreal, Canada.

Doves of peace in Toronto, Canada.

With Governor James Blanchard of Michigan.

Posing with the Vice Prime Minister of Quebec.

Lebanese Ambassador and Mrs. B. Habib receive H.H.

Honoring Albert Babayian in Watertown.

From Gethsemane To Mt. Tabor

(Continued from page 13)

powerful and challenging words (Romans 6:10). For sharing in Christ's life is possible through sharing in His death for our salvation, by our own dying to our own sins.

We have to admit that this is not an easy thing to do, because "the flesh is weak" and often opens the door on our fall. As I indicated earlier, "the weakness of the flesh" is intertwined in the whole texture of our society on community, national and international levels.

One of the striking affirmations in our common understanding of the meaning of Eucharist, as formulated after so many years of common effort in the historic document or "Baptism, Eucharist and Ministry" is the following statement which should challenge us tonight on the eve of a Communion service:

"The eucharistic celebration demands reconciliation and sharing among all those regarded as brothers and sisters in the one family of God and is a constant challenge in the search for appropriate relationships in social, economic and political life. All kinds of injustice, racism, separation and lack of freedom are radically challenged when we share in the body and blood of Christ...

The Eucharist shows us that our behavior is inconsistent in face of the reconciling presence of God in human history: we are placed under continual judgement by the persistence of unjust relationships of all kinds in our society, the manifold divisions on account of human pride, material interest and power politics and, above all, the obstinacy of unjustifiable confessional oppositions within the body of Christ."

Yes! The flesh in its weakness has become powerful in and around us. Today more than ever before we are called to overcome that powerful weakness by the power of our weakness for Christ as the Apostle taught us when he said: "I will all the more gladly boast of my weaknesses that the power of Christ may rest upon me. For the sake of Christ, then, I am content with my weaknesses, insults, hardships, persecutions, and calamities; for when I am weak, then I am strong." (II Cor. 12:9-10).

As an Armenian Christian, I can understand this great truth made manifest in the martyrological history of my own people. We can stand firm and walk in the way to victory only when we can open ourselves in all our weaknesses, our emptiness, to the power of our Lord Jesus Christ, for He said to His Apostle: "My grace is sufficient for you, for my power is made perfect in weakness." (II Cor. 12:9).

How can we tonight and, indeed, every day, reduce in ourselves the demanding burdens of the flesh and make ourselves ready for receiving the power of the grace, the light and the fire of the Holy Spirit and thus make our spirit turned into a "willing spirit," powerful enough to render that will operative in our life, witness and service.

Here is the real heart of repentence: that moment, constantly repeatable, when we can feel the Spirit in us so overwhelmingly powerful that the "weakness of the flesh" may be subdued and overcome. And this can happen when our spirit is imbued by His Spirit. For we believe in what the Lord said to His prophet: "I will put my spirit in you and you will see to it that you follow my laws and keep all the commands I have given you" (Ezekiel, 36:27). Only in Him, with Him and through Him we can solve our human dilemma that stems out of the inner conflict between "the willingness of the spirit" and "the weakness of the flesh."

Tonight we are in Gethsemane. Tomorrow and on any time when we approach the Lord's table we have to be on Mount Tabor, transfigured in the light of the Lord and in obedience to the heavenly voice that says: "This is my Son, my Beloved, listen to Him."

A MINI LESSON

Gethsemane is a garden East of Jerusalem near the Mount of Olives. It was a favorite retreat for Christ and His disciples and it became the scene of the Agony, Judas' Betrayal and the Arrest. Mt. Tabor is an imposing mountain rising from the Plain of Jezreel to 588 miles above sea-level. The mountain has figured in events in both the Old and New Testaments. Since the 4th century, and perhaps earlier, tradition has held that Mt. Tabor was the scene of the Transfiguration.

Honoring Sarkis Teshoian in Worcester.

Honoring Naz Emlikian in Philadelphia.

SUMMER 1983

A Fond Farewell to an Extraordinary Leader and Faithful Friend

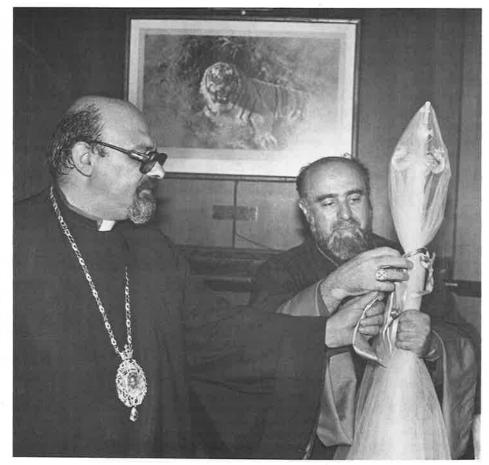
Catholicos Karekin II greets Archbishop Tiran Nersoyan, former Primate of the Diocese of the Armenian Church, at a farewell reception which took place at the Princeton Club, New York City, on Wednesday evening August 17. An overflow crowd, with representation from Armenian communities on the east coast, mid-west and Canada, came to say bon voyage to Vehapar. Mr. Sarkis Teshoian, chairman of the National Steering Committee thanked everyone for their presence and noted that the pontifical visit had revitalized the Armenian community throughout the United States and Canada. Mr. Teshoian told the assembled group that he always knew that Vehapar was blessed with special power, and "this was confirmed when I heard yesterday that Beirut International Airport had re-opened on the eve of Vehapar's departure after being closed for several weeks." Archbishop Mesrob Ashjian said special words of farewell on behalf of the entire community, and extended his gratitude to everyone who worked diligently to make the visit a success. Touched by the outpouring of love, His Holiness spoke to the gathering stressing the importance of creating a more dynamic life through participation. He emphasized that personal involvement was imperative for the successful accomplishment of goals. "Don't stay on the sidelines and " he admonished, "come in and work, enhance and strive for change where change is needed." His Holiness briefly touched upon the highlights of his 80-day visit. He urged everyone to think positively and always in terms of the oneness of the Armenian people and the Armenian church. He concluded with special thanks to Archbishop Nersoyan who "has been a special source of education and inspiration to me since my youth, and I can say he continues to be a great source of inspiration for me."

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԳԱՐԱՆԻ ԳՐԱՏՈՒՆ ԼԻԲԱՆԱՆԷՆ ՆՈՐ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐ

		Snjun
1.	Արփիար Արփիարեան, Ամբողջական Երկեր, <i>Լաթակազմ</i> , <i>Երուսաղէմ</i> , 1972, 255 <i>է</i> ջ։	6.00
2.	<i>Նուպար Ակիչեա</i> ն, Ծահան Ծահնուր Կհանքն Ու Գործը, <i>Լոս Անձելըս</i> , 1982, 151 <i>էየ</i> ։	5.00
3.	<i>Գուրգէն Եազբձեան</i> , Ապտիւլ Համիտ Բ <i>· Պէյրութ</i> , 1980, 871 <i>է</i> Ը։	35.00
4.	<i>Միջայէլ Կիւրձեան</i> , Քսան Տարի Ետք, <i>Պէյրութ</i> , 1961, 100 <i>է</i> ջ։	3.00
5.	<i>Ստ․ Մալխասեանց</i> , Հայերէն Բացատրական Բառարան, <i>ԼաԹակազմ</i> , <i>ՊէյրուԹ</i> , 1983, <i>Չորս Հատոր</i> ։	115.00
6.	<i>Ցովհաննէս Շիրազ</i> , Հայոց Դանթէականը , <i>ՊէյրուԹ</i> , 1978 , 90 <i>է</i>	3.00
7.	2.Մ. Որբունի, Թեկնածուն, Պէյրութ, 1967, 216 էջ։	$5 \cdot 00$
8.	Եղիչէ Չարենց, Բանաստեղծութիւններ, Ա. Հատոր, Պէյրութ, 1955, 431 էջ։	8.00
9.	Պարոյր Սեւակ, Անլոելի Զանգակատուն, Պէյրութ, 1973, 246 էջ։	6.00
10.	<i>Ս. Սիմոնեան</i> , Սեւան Ընդարձակ Բառարան, <i>Ա. Հատոր</i> , <i>Լաթակազմ</i> , <i>Բ. Հատոր Մամուլի Տակ – Պէյրութ</i> , 1980, 737 էջ։	15.00
11.	<i>Խ.Բ. Քարտա</i> չ, Նոր Հանելուկներ ու Կռահուկներ, <i>Պէյլութ</i> , 1973, 81 <i>է</i>	g 3·00
12.	Մաղաքիա Արք․ Օրմանեան, Ազգապատում, <i>ԼաԹակազմ</i> , Պէյրութ, 1961, Երե <i>բ Հատոր</i> ։	90.00
13.	<i>Ս․ Զօրեա</i> ն, Պապ Թագաւոր, <i>Պէյրութ</i> , 1982	$15 \cdot 00$
14.	$\mathit{U} \cdot \mathit{\P}_{2^{m}\ell}$ ճեա ι , Կեռասի ժամանակէն Վերջ եւ Առաջ, $\mathit{\Phi}_{mp} \mathit{hq}$, 1983	10.00
15.	Vahe Oshagan, The English Influence on West Armenian Literature in the Nineteenth Century, Cleveland, Ohio, 1982	3.50
Ple	ase use the portion below for your orders.	
-		
Na	me	
Ad	dress	
-	Item No. Price	
-		
_		
-		
	Please add \$2.00 postage and h	andling

Total \$ -

Checks payable to Armenian Apostolic Church of America Send orders to Prelacy, 138 East 39th Street, New York, N.Y. 10016

During the farewell reception His Holiness was presented with a gift from the community—a pontifical staff which would be used on ceremonial occasions. The original work was crafted by Varoujan Tabakian of Toronto and is made of gold, silver and precious stones. His Holiness accepted the gift with gratitude and said it would represent a link of love that will bind him to the Armenian community in the United States and Canada.

Originally planning to leave New York on Thursday evening, His Holiness delayed his departure until Saturday evening, August 20. On the evening of his departure the Prelacy hosted a buffet dinner for a small group. Following dinner a reception took place at St. Illuminator's Cathedral and just prior to departure to the airport special services took place in the Cathedral. In addressing the group His Holiness again reiterated the importance of participating in the life of the church. The melancholic mood of the gathering was in marked contrast to the jubilant welcome that greeted the Pontiff in the same Cathedral some eighty days earlier upon his arrival to the United States. As the entourage departed for JFK Airport the crowd dispersed. A small group comprised of family members, representatives of the National Steering Committee, and friends escorted His Holiness to the airport, where he was greeted by Mr. Hrair Moscofian, chief steward of Middle East Airlines (left in photo below) and Mr. S. Nighoghosian, (right), security officer at Kennedy airport. A room had been reserved in the American Airlines terminal for Vehapar until he was escorted to the plane. Family and friends waited until the plane's departure, although Vehapar could be seen inside the plane motioning everyone to "go home, don't wait." But wait they did until the twinkling outline of the jumbo jet faded into the dark night.

Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւելեան Շրջանի Եւ Գանատայի Ազգային Երեսփոխանական Ժողովր

Մայիս 17–20, 1983, Ֆիլատելֆիոյ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ գումարուեցաւ Ամերիկահայոց Արեւելեան չրջանի եւ Գանատայի Թեմին Ազգային Երեսփոխանական ժողովը, նախագահութեամբ թեմակալ Առաջնորդ Գերչ․ Տ․ Մեսրոպ Ս․ Եպիսկոպոսի եւ մասնակցութեամբ 100-է աւելի եկեղեցական եւ աչխարհական երեսփոխաններու, բազմաԹիւ եկեղեցականներու, Հայ Օգ– նութեան Միութեան եւ այլ կազմակերպութեանց `ներկայացուցիչներու, Ազդային ԸնդՀանուր ժողովի անդամներու եւ հիւրերու։

Ազգային Երեսփոխանական Ժողովի առընթեր գումարուեցաւ նաեւ թեմիս Հոգեւորականաց Համագումարը եւ Տիկնանց օժանդակ միութիւններու երրորդ

Տամագումարը ։

Հոգեւորականաց համագումարը սկըսաւ ԵրեքչաբԹի, 17 Մայիսի առաւօտեան, *հախագա*Հու*թեամբ Առա*ջնորդ Սրբազան Հօր եւ մասնակցութեամբ քսան վարղապետ եւ քահանայ հայրերու։ Համա– գումարի Ատենապետն էր Ուաչինկթընի Ս․ Խաչ եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ Արժ․ Տ. Սահակ Քհնայ. Վրթանդսեան, Ա-տենադպիր՝ Թրոյի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ՝ Արժ. Տ. Խաչիկ Քհնյ. Մկրտիչեան։ Ժողովը զբաղեցաւ կրօնական, ծիսական, կարգապահական խնդիրներով։ *Ցատուկ ուչա*դրու*թեամբ նկատի* առնուեցաւ Հաւատացեայներու Ս․ Պա– տարագի մասնակցութիւնն եւ յաճախակի Ս․ Հաղորդութեան սեղանին մօտենալու խնդիրը։ Աւելի յետոյ՝ խնամուած դասախօսութիւններ ներկայացուեցան նախամուսնական պատրաստութեան, Հոգեւոր խորՀրդատուութեան եւ խառն ամուսնութեանց Հարցերը՝ եւ առաջարկուեցան դրական լուծումներ։ Այս երկրորդ տարին է որ Թեմիս Հոգեւորականաց Ժողովը կը զբաղի ամուսնական հարցերով, տրուած րլլալով, որ խառն ամուսնութիւնները հետզհետէ մտահոգիչ համեմատութեանց կը յանգին, աւելի մեծ Թուով ամուսնալուծումներ տեղի կ'ունենան մեր թեմէն ներս, որով եկեղեցին պէտք է մտածէ Թէ ինչպես կրնայ օգնել՝ որպեսզի ամուսնական խորհուրդը իր սրբութեան մէջ պահուի, եւ ամուսնալուծումները պակսին, եւ յատկապէս առաջքը առնուի խառն ամուսնութեանց։

Այս Հարցը իր բազմաԹիւ երեսներով կրօնական , ընկերային եւ ազգային բարդ կացութիւններ ստեղծած է, եւ դիւրին լուծումներ չկան դժբախտաբար։ Ցառա– ջիկայ տարի եւս այդ Հարցը սեղանի վրայ

ախար ըրալ։

Ազգային Երեսփոխանական Ժողով

Ազգային Երեսփոխանական Ժողովի բացումը տեղի ունեցաւ ՉորեքչաբԹի 18 Մայիսի կէսօրէ յետոյ ժամը 2:45-ին, Ֆիլատելֆիոյ Ս․ Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ ԹերՀանեան սրաՀին մէջ։

Առաջնորդ Սրբազան Հօր բացման աղօթեն յետոյ ժողովի երիցագոյն եւ կրտսերագոյն անդամները՝ Պ. Ճորձ Սուքիասեան եւ Տոքթ Արսէն Միքայէլեան ընթացք աուին ժողովական աչխատանըներու։ Կատարուեցաւ Իրաւասութեանց ճչղման Ճչդման եւ Ընտրողական յանձնախումբերու ընտրութիւնը, եւ կատարուեցաւ Դիւանի ընտրութիւն՝ յանձինս Պը․ Բըրսի Սարգիսեանի եւ ԳէնըԹ Գազանձեանի Ա․ եւ Բ․ Ատենապետներ, եւ Արժ․ Տ․ Սահակ ՔՀնյ․ Վրխանկսեանի եւ Օրդ․ Նորա Տաղլեանի Հայերէնի եւ Անգլերէնի Ատենաղպիրներ։ Այնուհետեւ ժողովը չարունակուեցաւ մինչեւ Ուրբաթ, 20 Մայիսի երեկոյեան, Օրակարգի Հարցերը կարգաւ քննարկելով կամ խրմբային դրութեամբ եւ կամ լիագումար *նիստերու ընթացջին* ։

Ուղերձներ կարդացին՝ Ազգային Վարչութեան Ատենապետ՝ Պր. Օննիկ Մարաչեան եւ Առաջնորդ Գերչ․ Տ․ Մես-

րոպ Եպիսկոպոս Աշճեան։

Կարդացուեցաւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի Ողջոյնի հեռագիրը, որով Վեհափառ Հայրապետը կը չնոր-Հաւորէր Թեմիս Ազգային Երեսփոխանական Ժողովր եւ յաջողութիւն կը մաղթեր անոր աշխատանքներուն։

Ցատուկ աղօթերով յարգանք ըն-ծայուեցաւ Հոգելոյս Տ․Տ․ Խորէն Ա․ Կաթողիկոսին եւ Հանգուցեալ Ազգային երեսփոխաններու Հոգւոց ի Հանգիստ։

Ժողովը առի**թ** ունեցաւ կրօնականդաստիարակչական , կրօնական-վարչական, Հայեցի կրթեութեան, տնտեսական, Սահմանադրական խմբակներու մէջ ջննարկել ներկայացուած ուղեգիծերը, եւ ապա ներկայանալ ընդՀանուր նիստին՝ առաւել քննարկման եւ վաւերաձման Համար ։

Ստորեւ կարգ մը որոշումներ՝ ամփոփ դիծերու մէջ –

Կոօնական-Դաստիարակչական

Քրիստոնէական դաստիարակուԹեան բաժանմունքը ղեկավարելու է դաս-

տիարակչական, երիտասարդական, եւ չափահասներու յատուկ ծրադիրները։

Իւրաքանչիւր համայնք պիտի ունենայ իր մնայուն Քրիստոնէական Դաստիարակութեան Ցանձնախումբը։

Քաջալերել եւ ընդՀանրացնել պատանեկան եւ երիտասարդական րիԹրիԹներ, Սուրբ Գրային սերտողութիւններ եւայլն։

10,000 տոլար յատկացնել նոր ջա-Հանայական Թեկնածուներու ընտրու*թեան Համար արդի միջոցներու* օգտա– գործման։

Հայեցի Դաստիարակութիւն

Համատեղել եւ Համաղասել դպրոց– րբևու ինկարիար ջևաժիևրբևն։

Շեչտել Ազգային Ուսումնական Խորհուրդի հեղինակութիւնը՝ Հայոց լեզուի եւ Հայեցի դաստիարակութեան մարզէն ներս։

Քաջալերել եկեղեցիները առաւելա– դոյն կերպով նեցուկ կանդնելու հայկական դպրոցներու, նիւթեապէս եւ

Շրջաններու մէջ հաստատել Նիւ Եորքի մէջ յաջողութեամբ փորձարկուած Սիամանթե Լսարանի տիպի դպրոցներ՝ պետական Համապատասխան ճանաչումով։

Սահմանադրական

Ցետ Վեհափառ Հայրապետի վաւերացման, գործադրութեան դնել քուէարկուած եւ վաւերացուած սահմանադրական փոփոխունիւնները։

Տնտեսական

Առաջնորդարանիս տրամադրել առաւելագոյն ՝ միջոցներ՝ իրագործման Հասցնելու Համար ծրագրուած եւ ընթացքի մէջ եղող յայտագիրները։

Յառաջիկայ տարի , 1984-ին , առանձին չուքով եւ միջազգային մակարդակի վրայ պիտի նչուի Նուարսակի Դաչնագրին 1500-ամեակը եւ Համայնքներ պիտի հրաւիրուին յատուկ ձեռնարկներով նչելու մարդկային իրաւանց եւ խղհի ազատութեան այս մեծ տարեդարձը։

Ամերիկանայ Եկեղեցւոյ Միութեան Խնդիր

Ազգային երեսփոխանական ժողովը, իր լիագումար նիստին մէջ, յետ երկար խորհրդակցութեանց, որդեգրեց Հետեւեալ բանաձեւը․–

1. 1983-ի Ազգային Երեսփոխանական Ժողովը, լսելէ ետբ Միջ-Թեմական Յանձախումբի տեղեկագիրը, իր երախտագիտութիւնն ու վստահութիւնը կը յայտնէ ցարդ Միութենական խօսակցութեանց մէջ կատարուած յառաջորմու-

թեան Համար։

2. Ի նկատի առնելով Կիլիկեան Սուրբ Աթեոռի Մարտ 22, 1983ին կատարած յայտարարութիւնը, Ազգային Երեսփոխանական Ժողովս կր վերահաստատէ իր յանձնառութիւնը 1982-ին որդեգրուած Ուղեցոյցին նկատմամբ։ Որոշ յառաջդիմութիւն կատարուած ըլլալով Հանդերձ, անհրաժելտ է որ անոնց մէջ մատնանըչուած Թուականները երկարաձգուին յաւելեալ մէկ տարիով։

3. Ուղեցոյցներու մէջ նախատեսուած վաւերացման գործընթացի փութացման Համար, կը խնդրենք Կիլիկիոյ եւ Էջմիածնայ Սուրբ Աթեոռներէն որ այս պարագային նկատի առնեն Յօդուած 11-2-ի տրամադրութիւնները եւ, գոհաուծուելու Համար պատրաստուելիք դուծուելու Համար պատրաստուելիք արտատություն ակնկալուն՝ ներվերջնական փաստաԹուղթերուն մէջ։ Այս Տարցի լուծման առընթեր, կը խնդրենք որ Միութեան Ցանձնախումբերը չարունակեն իրենց աշխատանքը, Ուղեցոյցերուն տրամադրութեանց Համաձայն։

Տիկնանց Միութեանց Սեմինար

Նոյն օրը գումարուեցաւ եկեղեցիներու Տիկնանց Օժանդակ մարմիններու ժողովը, Հայ Կեդրոնի սրահին մէջ։ Գլխաւոր դասախօսն էր Տիկին Մարկրէթ Վինն, որ խօսեցաւ «Կիները եւ Հոգեւոր Կեանքը» նիւթին չուրջ։ Քննարկուեցան Վարչական Հարցեր։ Որոչուեցաւ եւ Ազգային Երեսփոխանական ժողովին կողմէ որդեգրուեցաւ Տիկնանց Միութեանց Ազգային Համակարգիչ Մարմնի մը ստեղծումը։

Րիչըրտ Յովճանէսեան՝ Տարուան Մարդը

Նոյն օրը, երեկոյեան, Ճորձ Ուա– չինկթերն Պանդոկի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Ազգային Երեսփոխանական ժողովի տարեկան ճաչկերոյթը՝ հարիւրաւոր

հիւրերու ներկայութեամբ։

Պատւոյ սեղանին վրայ տեղ գրաւած էին Առաջնորդ Սրբազանը՝ Պատւոյ հիւր՝ Րիչրրտ Ցովհանէսեան, Ազգային Երեսփոխանական Ժողովի Դիւանի անդամները, Ազգային Վարչութեան Ատենապետը, Հոգչ. Տ. Խաժակ Վրդ. Ցա-կոբեան, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Հովիւը՝ Արժ. Տ. Արսէն Ա. ՔՀնյ. Ցակոբեան եւ Հոգաբարձութեան Ատենապետ Պը․ Անդրանիկ Պետրոսեան։ Սեղանը ձեռնհասօրէն վարեց Պր. Օննիկ Մարաչեան։ Գեղարուեստական բաժինը վստահուած էր Օր . ՍիւզէԹ Աւետեանին, որ դաչնակի վրայ նուագեց ՊէԹՀովենէն եւ Կոմիտասէն ընտիր կտորներ։

Ընթերիքի աւարտին ինչպէս աւանդութիւն է, յատուկ գնահատանքի արժանացան Հիւրընկալ Համայնքէն երեք ազգայիններ սևսրճ իևբրმ ատևիրբևսւ ծառայութեամբ արժանի եղած են գաղու-Թի միահամուռ գնահատանքին։ Այս տարի Առաջնորդարանի Ցատուկ «Պատւոյ Գիր»ին արժանացան Պր. Վոլթեր Քիւրջձեան, Տիկին ԷլիզապէԹ ՍաաԹձեան Պը․ Խաժակ Տոմպալակեան։ Սոյն ազգայինները Հանրութեան ներկայացուեցան Պր. Բիւզանդ Աժտերեանի, Տիկ․ Նարդուհի Էմլիջեանի եւ Պր․ ՆազարէԹ Էմլիքեանի կողմէ։

Ուսանելի էր տեսնել, Թէ ինչպէս, ժողովուրդի խանդավառ ծափողջոյն-ներուն մէջ, ենթակաները ակնյայտ յուզումով բեմ բարձրացան եւ Առաջնորդ Սրբազան Հօր կողմէ ստացան իրենց երբեմն 40-50 տարիներու երախտիքին Հռչակումը կատարող «Պատւոյ Գիր»

երուն։

Հարկս արժանաւորաց։

Ապա չատ գեղեցիկ եւ իմաստալից Տառով մը Պր Օննիկ Մարաչեան ներկայացուց Ազգային Առաջնորդարանի 1983-ի Տարուան Մարդը։

ԱՀա մի քանի տարիներէ ի վեր Ազգային Առաջնորդարանը իր յատուկ յարգանքը կ'ընծայէ անոնց՝ որոնք տարի– ներու ըն*ի*ացքին բացառիկ ներդրում կատարած են Հայ կեանքի զանազան երեսներուն մէջ, եւ այդու արժանի եղած մեր ջին տարիներուն ահա այսպիսի գնա- տլֆիայէն, Մայթ, Ճորճ, եւ Ալիս Ցարու-Ռուբիկ Գրիգորեան, բանասէր Սիրարփի Ճան Մորիկիան - Լոնկմետոյէն։

Photos:

Dr. Richard Hovannisian (top left) addresses the National Representative Assembly held in Philadelphia after receiving the Prelacy's "Man of the Year" award. Certificates of Merit for outstanding service to the Philadelphia community are presented to Mrs. Elizabeth Sadjian (top center), Harry Dombalagian (top right) and Walter Kurkjian (bottom left).

Photos by Terry Sadjian

Տէր Ներսէսեան, բժչկապետ Համբարձում Քելիկեան, դաստիարակ Բիւզանդ Եղիաեան։ Այս «Տարուան Մարդ»ն էր Ֆրեզնոյի Թուլարի չրջանի մէկ այգիի վրայ ծնած, բազմաչէն ծնողներու զաւակ Րիչըրտ Ցովհանէսեանը, որ, չնորհիւ իր հետեւողական աչխատանքին, տեսիլքին եւ մտաւորական բարձր պատրաստութեան, այսօր յարգանքի արժանի անուն է Համայն Հայութեան համար, որ իր մէջ կ'ողջունէ նոր Հայու տիպարը։ Այն՝ որ գիտական աչխարհին մէջ մեծագոյն եւ յանդուգն նախանձախնդրութիւններով, իմաստուն քաղաբականութեամբ պիտի պաչտպանէ եւ կը պաչտպանէ Հայ ժողովուրդի արդար իրաւունքը։

Պր. Օննիկ Մարաչեանի խօսջերէն յետոյ՝ Սրբազան Հայրը ժողովուրդի խելահեղ ծափերուն ներքեւ Րիչորտ ՅովՀանէսեանին յանձնեց զինթ «1983 Թ. Տարուան Մարդը» հռչակող տախտակը։ Խօսք առաւ Տարուան Մարդը, ինք, եւ յայտկապէս յուզուած, արագ վերաքաղը ըրաւ իր կեանքին, չեչտեց իր կատարած գործին ուղին, յայտնեց Թէ ուրկէ կուգար իր ներչնչումը եւ յանձնառութերւնը՝ պայքարելու Համար իր ժողովուրդին համար։ Շնորհակալութիւն ալ յայտնեց այն քաջալերանքին Համար, զոր կը ստանայ Հայ ժողովուրդէն, եւ որ իրեն Համար ներչնչումի եւ առաւել աչխատանքի խԹան է։

Կարելի չէր վստահաբար, լաւագոյն ընդրութիւն մը ըրած ըլլալ։ Հպարտ էր ներկայ ժողովուրդը իր արժանաւոր զաւակով։ Հպարտ էր զաւակը՝ զինջ ծնող ժողովուրդին վստահութիւնը վայելած ըլլալու իրողութեամբ։

Երեկոն փակուեցաւ Առաջնորդ Սրբազան Հօր մտերմիկ եւ քաջալերիչ պատգամով եւ պահպանիչով։

Նոյն գիչեր տեղի ունեցաւ նաեւ «Բուն Բարեկենդանի» Շաբաթավերջին նախատեսուած եւ Վեհափառ Տ.Տ. Խորէն Ա. ԿաԹողիկոսի վախձանման Հետեւանքով յետաձգուած վիճակահանութիւնը։ Բաղդաւորներն էին - ՏօքԹ. Ժիրայր Պասմանեան - Մոնթրկայկն, Պր. Գարեգին Պարսումեան - Ձաթանուկա, Թենեսիկն, ժողովուրդի ջերմ գնահատանքին։ Վեր- Տ. Արսէն Ա. ՔՀնյ. Ցակոբեան - ֆիլա-Հատանքի արժանի եղած են երաժչտագէտ - Թիւնեան - Ճամայիքա Բլէյնս , Մէս . էն եւ

THE OBERAMMERGAU PASSION PLAY 350th Anniversary Performance

Join others on an inspiring and significant journey sponsored by the Armenian Prelacy, August 14-28, 1984.

THE TRIP WILL INCLUDE:

Munich, Oberammergau, Vienna, Venice, Florence, Rome. Round-trip air transportation from New York City. Quality hotels with private bath and/or shower. Continental breakfast daily, one lunch and two dinners in Oberammergau. Free time for visits with local Armenian missions.

FOR MORE INFORMATION AND A BROCHURE CONTACT: The Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America 138 East 39th Street New York, New York 10016 (212) 689-7810